

Áldott karácsonyt!

Megújultabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2019. december 24., kedd
LXXI. évfolyam
295. (20376.) sz.
Ára: 3 lej
(előfizetőknek 1,43 lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Demeter József Érték és Minőség nagydíjas fagaragó alkotása

Csend a fényben

Kaáli Nagy Botond

Eltűnő alakjuk mögött délibábként remeg a jelen, elmosódó arcuk már rég a fénybe épült. Látjuk még őket, de csak homályosan, halljuk még, de már csak a saját hangunkon, gondolataink gondolatainkként szólalnak meg, amikor a másodperc törtrészein feltörnek a tudatalattiból. Velünk vannak, de nincsenek, nem léteznek, és mégis élni fognak, odabent valamerre, odakint valahol. Ilyenkor halmozottan jelennek meg az eltűnés fátylai mögül, megkeresnek, és kis ideig velünk maradnak. Az év vége a számadás ideje. Az év végi ünnepkör a számadás ideje. Így volt ez mindig, kőkemény logika mentén. Sötét van és hideg, hó, eső és sár, hamvába tér az őszendő. Nincs fejlődés, csak körforgás van. A karácsony az év végi ünnepkör része, a szeretet ünnepe az emlékezés idején. Mert ilyenkor mindenki előtörnek az emlékek, a gyerekkor, az ifjúkor karácsonyainak lenyomata telepszik rá az elmére, és érinti meg a lelket, ad megnyugvást, melegséget, biztonságérzetet vagy keserűséget, dühöt, tehetetlenséget. Nincsenek mindenkinek szép karácsonyai, nincsenek mindenkinek meghitt karácsonyai, nincsenek mindenkinek igazi karácsonyai. Azok, akik velünk voltak, figyelnek bennünket, akár akarjuk, akár nem, akár hisszük, akár nem. Lehet, hogy nem odafentről, lehet, nem odakintről, de idebentről mindenképp. Az emlékeink és azok, akik bennük élnek, meghatározzák az ünnepeinket, különösen a karácsonyainkat. Akik azt látták, hogy

otthon züllés van, csúnya beszéd van, szeretet-hiány van és keménység az elveszett szívekben, azok a szeretet ünnepén mindezt hatványozottan élték vagy éltek meg. Számukra nem kedves a karácsony. Akik azt látták, hogy mindent megkapnak, amit szeretnének, mert futja rá, de csupán kárpótlásképpen az igazi, év közben együtt töltött, meghitt esték és napok helyett, azoknak felületes ünnep a karácsony. Akik úgy élték meg, hogy az ünnep csak stressz, a főzés, sütés, ajándékvásárlás körforgásában való rohanás és az ebből óhatatlanul következő veszekedés, rosszkedv, kiabálás, azoknak teher a karácsony. És mindazok, akik elvesztettek valakit, akiket elhagyott valaki, akiket minden évben gyönyörű emlékekkel ajándékozott meg az ünnep, de már nincsen így – azoknak egy kicsit szomorú is a karácsony. És az utóbbiak esetében nem kell feltétlenül az idősekre gondolnunk. Hányan vannak, fiatalok, sikeresek, okosak, akiknek szép gyerekkoruk volt, akiknek örömet jelentett az ünnep, akik évről évre szívvel-lélekkel készültek arra, hogy családjuknak is hasonlóan szép karácsonyi légkört teremtsenek, de elhagyta őket a párjuk, elváltak, egyedül maradtak, és hiába a pénz, a szép családi ház, az anyagiakban gondtalan élet, ha magányosak, ha egyedül ülnek a fa mellett, ha vita van, hogy kinél karácsonyozzanak a gyerekek, ha haraggal búcsúztak, és ilyenkor kénytelenek a másik szemébe nézni. Számukra már nem öröm az ünnep, hatványozottan sem az, mert a jelent az ember óhatatlanul összehasonlítja a múlttal, és ahogyan a pozitív emlékek, úgy a negatív emlékek is sokkal erősebben törnek a felszínre ilyenkor. Sokan közülük megpróbálják álcázni ezt, sokan úgy tesznek, mintha, sokan nem tagadják, hogy alig várják, véget érjen az ünnep,

miközben már nem érdekli őket a lényeg. Mások csupán a külsőségeket látják, az esztelen ajándékozásban, a pazarlásban, majd az ezzel való dicsekedésben vélik felfedezni az ünnep lényegét, és lemaradnak arról, ami igazán fontos. Arról, hogy szép karácsonyt csak és igazán csupán belső értékekkel lehet teremteni. Belső tartalommal. Az egymásra való odafigyeléssel. A lélek csendjével. Azzal, hogy olyan légkört teremtsünk, amelyben mindenki jól érzi magát. Ahol nem az ajándék nagysága vagy értéke a fontos, hanem az, hogy ki és hogyan adja. Hogy miért adja. Hogy szívből adja-e. Ahol megszólal egy belső hang, amely azt súgja, emlékezz erre az adott, mulandó napra, mert ez szép nap volt, erre mindig visszaemlékezhetsz, ebből táplálkozhatasz később, amikor egyedül vagy, amikor szomorú vagy, amikor nehézségek érnek, amikor nincs erő. A napi stresszben nehéz ezt a békét, harmóniát, családi boldogságot megteremteni, de korántsem lehetetlen. Még akkor sem, ha a gyerekkori karácsonyok nem voltak igaziak, nem voltak békések, nem voltak meghittek. Nem lehetetlen, ha őszintén odafigyelünk egymásra, ha igazi, élő ünnepet kívánunk teremteni, ha meg akarjuk változtatni a múltat, amelynek árnyékos részeit el szeretnénk fedni az általunk létrehozott új és valódi tartalommal. Zárjuk ki a külvilágot annak minden bajával együtt, és figyeljünk egymásra – hiszen akikkel együtt karácsonyozunk, csak ők maradnak nekünk. És csak mi maradunk nekik. Hogy amikor majd a mi alakunk mögött remeg délibábként a jelen, és a mi alakunkat látják homályosan a múltban, mosolyogva gondoljanak vissza ránk és azokra a csodálatos karácsonyokra, amelyekkel együtt ünnepeltük azt, hogy még együtt vagyunk.

Ma

KARÁCSONYI

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

A NÉPÚJSÁG HETI MŰSORMELLÉKLETE
MŰSORKALAUZ

Kedves olvasóink!

Következő lapszámunk 28-án, szombaton jelenik meg.

Előfizetés: legkésőbb 30-án, hétfőn, csak a szerkesztőségben.

DECEMBER

24., kedd

A Nap kel
8 óra 4 perckor,
lenyugszik
16 óra 39 perckor.
Az év 358. napja,
hátravan 7 nap.

IDŐJÁRÁS

Esős idő
valószínű

Hőmérséklet:

max. 5°C
min. 1°C

Isten éltesse!

Ma ÁDÁM és ÉVA,
holnap EUGÉNIA napja.
EUGÉNIA: az Eugén (jelen-
tése előkelő, nemes szármá-
zású) női párja. Az eredeti
férfiváltozat a görög Eugenész,
illetve latin Eugenius név
német rövidüléséből ered.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR – 2019. december 23.

1 EUR 4,7716

1 USD 4,3036

100 HUF 1,4418

1 g ARANY 205,4350

Megyei hírek

Elektronikus jegyzék napszámoknak

A Maros Megyei Munkaügyi Felügyelőség értesíti az érdekelteket, hogy december 20-ától a felügyelőség www.inspectiamuncii.ro honlapján létrehozta egy elektronikus jegyzéket, ahova azok jelentkezhetnek be, akiket az utólag módosított és kiegészített 52/2011-es törvény alapján napszámoként időszakosan alkalmazhatnak. A működési módszert 60 napon belül dolgozza ki a szakminisztérium. A felhasználóknak csupán az lesz a kötelességük, hogy a rendelkezésükre álló felületen minden alkalommal az alkalmazás után bejelentkezzenek, és közölgjék, hogy hol és ki alkalmazta őket. Mindenképpen tanulmányozzák az elérhetőségen megnyitható „Manualul de utilizare” és a „Termenii”, valamint „Conditii” fejezeteket!

Sítábor felnőtteknek és gyerekeknek

Az Outward Bound Romania Társaság az Ifjúságért január 30. és február 2. között kezdő és középhasaladó szintű sítábor szervez felnőtteknek. Helyszín: az Outward Bound szövetség központja és a Havas Bucsin pálya. A szervezők biztosítják a szállást, a teljes ellátást az Outward Bound Ifjúsági Központban, a síoktatást, a szállítást a sípályához, a programot és a felvonóbérletet. A felszerelést vinni kell. Január 2-7., 7-12. és január 30. – február 2. közötti turnusokban olyan 9-14 éves iskolásokat fogadnak a szövetség központjában, akik kezdő vagy középhasaladó szinten színek. Mindkét programról érdeklődni, feliratkozni Barabás Tünde programkoordinátornál lehet a 0769-224-290-es telefonszámon.

Karácsonyi terepfutó verseny

December 26-án 10 órától a Somostetőn karácsonyi terepfutó versenyt szervez a Mures Runners egyesület. Az érdeklődőket a sportolók háza előtt várják, onnan lesz a rajt. Egyéni és vegyes összetételű csapatok (fiúk-lányok, nők-férfiak) benevezését is várják a helyszínen. A korcsoportonkénti befutókat érdemklevéllel jutalmazzzák.

Törpingáló klub

December 25-én, január elsején és január 8-án szerdánként a marosvásárhelyi Talentum Alapítvány Vihar utca 13. szám alatti székhelyén 6–11 éves iskolásokat várnak rajzfestészeti foglalkozásra, szobrászkodásra. A foglalkozásokon az oktató, Molnár Krisztina képzőművész játékos módon, művészeti eszközök segítségével mutat utat a képzőművészet izgalmas világába. Az érdeklődőket felkészíti a Művészeti Iskola rajzosztályába. Érdeklődni, jelentkezni a 0723-037-922-es telefonszámon lehet.

Koldusopera januárban

Jövőben január 10-én 19 órától kezd a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata Bertolt Brecht Koldusopera (Háromgarasos opera) című előadásával, amely a Szegedi Szabadtéri Játékok és a Tamási Áron Színház közös produkciója. Rendezte: Bocsárdi László. Az előadás időtartama: 3 óra 20 perc (két szünettel). Jegyek elővételben a [www.biletmaster.ro/ron/Event/44003015/Koldusopera-\(Háromgarasos-opera\)](http://www.biletmaster.ro/ron/Event/44003015/Koldusopera-(Háromgarasos-opera)) linken foglalhatók.

Hírszerkesztő: Vajda György

Jótekonysági betlehemezés

A karácsonyi ünnepkör legkedvesebb népi dramatikus játéka a betlehemezés, mely által a betlehemezők karácsony misztériumát közvetítik.

Simon Hajnal

A Székely Kapuk – Zöld Kapuk Nemzetközi Ökocivilizációs Játékok vetélkedőjébe – melynek célja ezen hagyományunk újraélesztése – a búzásbesenyői Dósa Dániel Általános Iskola diákjai immár második alkalommal kapcsolódtak be, hogy az adventi időben hirdessék környezetükben Jézus születésének örömhírét.

A Csillagörzők csapata Simon Hajnal tanítónő és Mózer Brigitta Ágota tanárnő irányításával a község különböző egyházi, szociális, kulturális, közszolgálati intézményeiben mutatja be néprajzi értékekkel bíró betlehemes játékát.

A betlehemezők Kerelőszentpál különböző felekezeti templomaiba, a polgármesteri hivatalba, a búzásbesenyői Rátoni János Kultúrotthonba, a Gondviselés Házába, de a község hatá-

rokon túl is elviszik az örömhírt, ahogy azt elődeik is tették, gazdagítva ezzel egyházunk és közösségünk életét.

A vetélkedő humanitárius dimenzióval is bír, hiszen a betlehemezés során gyűjtött adományokat jótekonysági célra, rászoruló gyerekek megsegítésére ajánlják fel, bízva abban, hogy egy kis örömet, mosolyt varázsolhatnak a gyermekarcokra.

Minden helyszínen nagy örömmel

fogadták a kis társaságot, elfoglaltságukban időt szakítottak arra, hogy megtiszteljék a diákokat figyelmükkel, s adományaik mellett rögtönzött vendégfogadással is kedveskedtek nekik. Örömeiket fejezték ki, hogy a diákok mindamellett, hogy hagyományait ápolják és jótekonyságnak, melegséget, meghittséget visznek olyan helyekre is, ahol a mindennapok rohanása a megszokott.

Hirdetési irodánk ünnepi nyitvatartása:

Zárva: december 24-én, kedden, december 25-én, szerdán, december 26-án, csütörtökön

Nyitva: december 27-én, pénteken 8-14 óra között

Zárva: december 28-án, szombaton

Nyitva: december 29-én, vasárnap 10.30-14.30 óra között és december 30-án, hétfőn 8-14 óra között

Zárva: december 31-én, kedden, január 1-jén, szerdán, január 2-án, csütörtökön

Nyitva: január 3-án, pénteken 8-14 óra között

Érdeklődni a 0742-828-647-es telefonszámon.

Békés ünnepet és boldog új évet!

Rendőrségi hírek

Ünnepi program a közúti rendőrségen

December 24-én és 27-én, kedden és pénteken, valamint 30-án és 31-én a Mihail Kogălniceanu utca 14. szám alatti közúti rendőrség hajtási jogosítványokat és forgalmi engedélyeket kibocsátó osztályán a megszokott program szerint – 8–16 óra között – fogadják az ügyfeleket. A visszatartott hajtási jogosítványok visszaszerzéséhez a közlekedési szabályok ismeretének felmérését a megszokott szerdai napoktól eltérő időpontban, december 30-án, hétfőn 10 órától szervezik meg a volt Kossuth/Călărașilor utca 105. szám alatti Mondo Trans gépjárművezető-képző iskolában. Január 3-ától újra a megszokott időpontokban fogadják az ügyfeleket.

Ügyfélfogadás a megyei rendőrségen

A karácsonyi és újévi ünnepek alatt, december 24. – január 5. között a Maros Megyei Rendőr-felügyelőség Borsos Tamás utca 16. szám alatti székhelyén a büntetlen előélet igazolását (cazier judiciar) igénylőket az alábbi program szerint szolgálják ki: december 24-én: 8–16 óra között, december 27-én: 8–16 óra között, december 28-án 9–15 óra között, december 29-én 9–13 óra között, december 30–31-én: 8–16 óra között, január 3-án 8–16 óra között, január 4-én: 9–15 óra között, január 5-én: 9–13 óra között. (szer)

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP

Kiadja az IMPRESS KFT.

FŐSZERKESZTŐ:

Karácsonyi Zsigmond

LAPSZERKESZTŐK:

Antalfi Imola

Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund,

Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.

TÖRDELÉS: Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.

FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁMMENEDZSER: Borbély Ernő – e-mail: reklam@e-nepujasg.ro, tel. 0742-828-647.

REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. APRÓHIRDETÉS: Petres Emilia.

SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dóza György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujasg.ro E-mail: nepujasg@e-nepujasg.ro

Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. Nyomda: Palatino.

A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.

Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.

Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 8-16 óra, péntek: 8-15 óra, szombat zárva, vasárnap: 10.30-14.30 óra között.

6423578000069

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Karácsonyi körlevél a Magyar Református Egyház minden gyülekezete és intézménye számára

„Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” (Lk 2,10b-11)

Kedves Testvéreink!

A karácsonyi angyali kar szavai-
val köszöntjük 2019-ben, Krisztus
születésének ünnepén, a Magyar
Református Egyház gyülekezeteit a
Kárpát-medencében és a diaszpórá-
ban.

A kétezer évvel ezelőtt először
felcsendült angyali szó ma is Isten
Igéjeként szólít meg bennünket,
hogy bátorítást meríthessünk be-
lőle. Hiszen korunkban is annyi
minden kelt félelmet bennünk! Fé-
lünk, hogy meg tudunk-e felelni a
munkahelyi, iskolai vagy családi
elvárásoknak. Aggódunk, hogy
hogyan tudjuk előteremteni meg-
élhetésünk feltételeit magunknak
és szeretteinknek. Félnünk korunk
népbetegségeitől és a testi-lelki
gyengeségeink okozta nehézsé-
gektől, a betegség, a veszteség és
a gyász fájdalmaitól, és gyakran
félelemmel gondolunk életünk
lezárulására is. Egyre veszélye-
sebbé váló világunk is sokszor kelt
bennünk szorongást: terrortáma-
dások fenyegetései, a tőlünk nem
messze zajló fegyveres konfliktus,
az újra növekvő nukleáris fenye-
getés és a klímaváltozás réme is
mind-mind aggodalommal tölt el
bennünket.

Az első karácsony idején sem
volt ez másképp: az emberi élet
nagy kérdései nem változtak, akko-
riban is sokféle veszély fenyegetett.
Az angyalok, az Isten hírnökei
ebben a világban hirdették meg,
először a pásztoroknak, aztán min-
den kor emberének, és most nekünk
is, hogy „Ne féljete!” S ez nem
alaptalan felszólítás, mert arra
mutat rá, aki karácsonykor kisgyer-

mekként született meg embervilá-
gunkba, és aki Üdvözítőként ki tud
szabadítani bennünket az Isten nél-
küli élet reménytelenségéből és a
halál fogságából. S ő az, Jézus
Krisztus, aki, hitünk szerint, „min-
den hatalom mennyen és földön”
(Mt 28,18), és ahogy az egyetemes
egyházzal közösen valljuk: „az ő
uralkodásának nem lesz vége”. Ő
az, aki által megszabadulunk a féle-
lem rabságából, mert benne megta-

pasztaljuk, hogy a „teljes szeretet
kiűzi a félelmet” (1Jn 4,18). Ez a
szeretet kapcsolja össze az egyhá-
zat, és ezt a Krisztusban ajándékba
kapott egységet tapasztalhattuk
meg a Magyar Református Egyház
újraegyesülésének tizedik évfordu-
lóján, 2019 májusában Debrecen-
ben, a református egység napján mi
is, különösen az úrvacsorai közös-
ségünk átélésének felemelő pillana-
taiban.

Adja Isten, hogy amikor sokszor
jogos aggodalommal tekintünk
előre az előttünk álló évre is, most,
karácsonykor nyerjünk bátorítást az
Üdvözítőbe, az Úr Krisztusba vetett
hitünkől. „Mert nem a félelem lel-
két adta nekünk Isten, hanem az
erő, a szeretet és a józanság lelkét”
(2Tim 1,7).

Krisztus a jövő, együtt követjük
őt!

Istentől áldott, boldog karácsonyi
ünneplést kívánunk a Magyar Re-
formátus Egyház minden gyüleke-
zetének!

2019 karácsonyán

Dr. Szabó István püspök
és **Veres Sándor főgondnok**,
Dunamelléki Református Egyház-
kerület

Steinbach József püspök és
dr. Huszár Pál főgondnok, Dunán-
túli Református Egyházkerület

Kató Béla püspök és **dr. Dézsi**
Zoltán főgondnok, Erdélyi Refor-
mátus Egyházkerület

Szenn Péter püspök és **Kel**
József főgondnok, Horvátországi
Református Keresztyén Kálvini
Egyház

Zán Fábián Sándor püspök és
Nagy Béla főgondnok, Kárpátaljai
Református Egyház

Csúry István püspök és **Bara**
Lajos István főgondnok, Király-
hágómelléki Református Egyház-
kerület

Halász Béla püspök és **Székelly**
Károly főgondnok, Szerbiai Refor-
mátus Keresztyén Egyház

Fazekas László püspök és
Fekete Vince főgondnok, Szlová-
kiai Református Keresztyén Egyház

Csomós József püspök és
Ábrám Tibor főgondnok, Tiszán-
inneri Református Egyházkerület

Dr. Fekete Károly püspök és
dr. Adorján Gusztáv főgondnok,
Tiszántúli Református Egyházkerü-
let

Kákonyi Csilla: Dúdoló

Kis Szent Teréz barátainak 2019 karácsonyán

„Isten igéjétől Szűz teherbe ejtve
Jó a messzeségből: Nálad megpi-
henne.”

(Keresztes Szent János)

Advent. Az Úr eljövételét váró
kiemelt időszak. Azt is mondat-
nánk, hogy tulajdonképpen egész
életünk szimbóluma. Váradunk.
Erre hív meg bennünket az Úr
Jézus minden liturgikus év végén.
Virrasztunk és váradunk, mert
Isten megígérte, hogy eljön hoz-
zánk. Azt kérte, hogy ne tétlenül
váradunk, hanem legyünk
abban a munkában, amelyet ránk
bízott. Tehát a mindennapjainkat
éljük, ugyanakkor mégis egy sa-
jatos készületben, hiszen tudjuk,
hogy érkezőben van. Nem csak egy
küldötte, nem csak az ajándéka
által, hanem ő maga jön. Egyhá-
zunk olyan, mint egy bölcs édes-
anya és tanítónő. Azért, hogy
éberségünket fenntartsa, az egész
Szentírás legjobb szövegeit válo-
gatta össze, hogy kísérennek ben-
nünket váradásunk során.
Rögtön az első hét első napján a
kafarnaumi százados történetét ol-
vastuk, amelyben az Úr Jézus kész-

ségét szemléltethetjük: „Megyek és
meggyógyítom”. Alig hangozott el a
százados kérése, Isten máris kész-
sége arra, hogy teljesítse azt. Ez
két fontos dolgot is megvilágít szá-
munkra Istennel kapcsolatban. El-
sősorban azt, hogy kérő imánk
lehet egészen egyszerű. Mária csu-
pán annyit mondott Kánában, hogy
„nincs boruk”, Mária és Márta any-
nyit üzent Jézusnak, hogy „akit
szeretsz, beteg”, a százados pedig
csak ezt mondta: „Uram, szolgám
bénán fekszik otthon, és szörnyen
kínlódik”. Ennyi elég is. Isten min-
dent tud, de mégis fontos, hogy
mondjuk neki, hogy kérjük őt, de
egészen egyszerű szívvel, bizalom-
mal és teljes ráhagyatkozással. A
második dolog az, hogy ő készsé-
ges felénk. „Megyek és meggyó-
gyítom.” Ezek a szavak attól a
Fiútól származnak, aki a bűnbeesés
után ugyanezeket a szavakat mon-
dhatta az Atyának: Megyek, és meg-
gyógyítom őket. Máriának és
Mártának évszázadnál hosszabb-
nak tűnő napokat kellett várniuk
Jézusra. Ám végül megérkezett, és
nemcsak helyreállított mindent,

hanem a hitüket is megújította. Ad-
vent során mi is váradunk Jé-
zusra, hogy jöjjön, és gyógyítson
meg minket, hogy hozza el nekünk
a szeretet új borát. A legszebb mes-
siási próféciákat olvastatja fel ne-
künk Édesanyánk, az Egyház, hogy
kitágítsa szívünket a váradás során.
„Rajta, menjünk fel az Úr
hegyére, hadd tanítson meg minket
útjaira, hogy járn tudjunk ösvé-
nyeink, hogy kardjainkat (egymás
elleni fegyvereinket) ekevassá ol-
vasszuk, lándzsáinkat pedig szőlő-
metsző késekké...” Amikor eljön ő,
akin az Úr lelke nyugszik, akkor
majd bennünk is együtt lakik a far-
kas a báránnyal, a párdúc a gödö-
lyével... Mert önmagával táplál
minket, hogy meggyógyítsa süket-
ségeinket, vakságainkat, felemeljen
bénaságainkból... „Boldog a mi
szemünk, mert lát és a fülünk, mert
hall, mert láthatja és hallhatja Taní-
tónkat”, „aki úgy legelteti nyáját,
mint a pásztor, karjába veszi bárá-
nyait, ölében hordozza őket, az
anyajuhokat nagy gonddal ve-
zeti”... Gyönyörű adventi szövege-
inkből egy szelíd, jóságos,

felemelő, gyógyító Isten arca ra-
gyog fel számunkra, ezért nem is
lepődünk meg annyira, hogy a bet-
lehem-i jászolból kisgyerekként
mosolyog szüleire, pásztorokra,
mágusokra és miránk. „Gyermek
születik nekünk, fiú adatik”, akit
Szűz fogant és szült, vagyis Isten.
S ez az Isten egészen kicsi, arra vár,
hogy befogadjuk őt a szívünkbe,
hogy velünk, bennünk növekedhes-
sen. Ez a csoda minden évben meg-
ismétlődik. Minden évben
kigyúlnak a karácsony fényei a
jászol, a karácsonyfa körül össze-
gyűlő embereknek, minden évben
felhangzik a mennyei és a földi an-
gyalok éneke: „Dicsőség a magas-
ságban Istennek és békesség a
földön a jóakarátú embereknek!”
Vajon ott van bennünk is ez a jó-
akarát? Vajon átalakított bennünket
az adventi váradás tanítása? Ha-
sonlóbbá lettünk egy kicsit ahhoz
az Istenhez, akit az idej advent
során is szemléltethetünk? Ő jött el
Mária igenje által, és el akar jönni
a mi igenünk által is ebbe a világba,
hogy szétossza annak az országnak

a kincseit, amelyből jön, s ahová
szívünk legmélyén mi is mindany-
nyian vágyakozunk. Legyen ez a
karácsony mindannyiunk számára
a béke ünnepe, az öröm ünnepe, a
hála ünnepe. Időzzünk sokat a já-
szol előtt, szemléljük benne az em-
berré lett Istent, aki úgy ragyog e
világ éjszakájának hidegében és
számkivetett ridegében, mint a
szeretet sugárzó napja. Hallgassuk
a testté lett örök Igét, aki most még
nem szavakkal, hanem tetteinek
csendjével tanít. Tanuljunk tőle bi-
zalmat, ráhagyatkozást, hitet, re-
ményt és szeretetet, amely elkísér
bennünket és növekszik bennünk
az egész 2020-as év során. „Mária
ámulva nézi, Színét változtatja min-
den: Istenben az ember sír fel, Em-
berben örül az Isten, Ami egynek s
másikának Oly szokatlan, ismeret-
len.” (Keresztes Szent János)

Áldott szent karácsonyt és bol-
dog új esztendőket kíván imával és
szeretettel a marosszentgyörgyi
karmelita nővérek közössége nevé-
ben

Katalin Ildikó nővér,
OCD perjelnö

Karácsonyi pásztorlevél

„Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal!” (János 1,14)

Keresztyn testvéreim!
Olyan korszakban élünk, amelyben gyermekeink digitális lábnyoma, internetes jelenléte már a méhen belüli időszakban elkezdődik. Szülők sokasága úgy ad hírt gyermeke születéséről, hogy feltölti magzata ultrahangképét a közösségi háló felületére. A digitális jelenlét és eszközök használata elkísér bennünket a születéstől a koporsóig, jelen van mindennapi életünkben, és míg egyfelől segítőtárs, megkönnyíti, felgyorsítja dolgaink végzését, ismeretszerzésünket, addig másfelől rabjává válunk, valóságos függőkké. A vizuális kultúra korszakában pedig egyre inkább rádöbbenünk, hogy szavakkal, a „csupasz” beszéddel egyre nehezebb eljutni az emberekhez. A hangok önmagukban erőtlenekek, a körülöttünk levő „képi zajban” elvesztődnek. Fialat nemzedékünk egyenesen digitális bennszülöttként nő fel. Amíg az idősebb generáció számára ijesztő a digitális élet új-donsága, amíg a digitális műveltség megszerzése verejtékes tanulás,

addig a legfiatalabbak ebbe születnek bele, játszi könnyedséggel tanulják meg kezelni és otthonosan használni az új eszközöket.

Van ennek az új világnak egy kulcsszava, egy paradigmátikus terminus technicusa: a virtualitás. Ez a kifejezés a latin virtus szóból származik, ami képességet jelent. Mai új jelentéstartalma szerint az, ami látszólagos, jelképesen létező, álvalóságot teremtő, képe a valóságnak. Nagyon sok jelentésárnyalata van a kifejezésnek, egy azonban közös a rokon értelmek sokaságából, hogy a virtuális nem valódi, inkább képe, látszata a valóságnak. Ebbe a virtuális látszatvalóságba, valóságpótló utánzásba van beleszédülve a világ. A tényleges valóságot, a reálisan létező környezetet szinte észrevétlenül felválthatja, kiszoríthatja és helyettesítheti a látszat.

Ebben az elmagányosodó, hagyományos közösségeit leépítő világban, melyben a környezeti tényezők együttes hatása alakítja valóságunkat, 2019 karácsonyán ismét emlékeztet a Szentírás: „Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal!” (János 1,14)

Az Ige testté lett. Ez komoly, időszzerű figyelmeztetés a ma emberének. Hajlamos a világ a hitet a virtualitással, a karácsonyi születéstörténetet a tündérmesékkel össze-mosni. Kétezer év távlatából olyan messzinek tűnik Jézus születése, olyan megfoghatatlannak tűnik személye! Jézus Krisztust mint embert és Istent egy személyben sehogyan sem tudjuk értelmünk számára megfoghatóvá tenni. Az Ő személye egy csoda, egy titok, és az emberi gondolkodás számára mindig megfelfejthetetlen és megbotránkoztató marad, sőt annál is több, egyenesen bolondság (1Kor 1, 23-27). Őbenne, aki több mint 2000 évvel ezelőtt megszületett Betlehemben, aki Názáretben nevelkedett, akit Jeruzsálemben keresztre feszítettek és meghalt, benne az Ige testté lett. Az Ő történeti személyében Isten belépett a mi emberi, történelmi valóságunkba. Betlehem sötét és hideg éjjelében valóságosan megszületett, fájdalom, verejték és vér árán. Sorsközösséget vállalt a hierarchikus lépcső legalján levőkkel, védtelen és kiszolgáltatott volt a hatalmasokkal, gúnyolódókkal szemben. Az éhség, szomjúság, fáradtság, az öröm és bánat az ő sorsa is lett egészen. Isten emberré válásában nin-

csen sem játék, sem kaland. Ez nem látszat, nem illúzió, hanem valóság! Éppen ezért mi nem csak elvontan beszélünk Istenről, mint a filozófia vagy a költészet, hanem arról tanúskodunk, amit személyesen és valóságosan megélünk Vele. Isten nem virtuális látszajelenléttel ajándékozott meg minket. Luther sem hiába hangsúlyozta azt, hogy az úrvacsorában, a kenyérben és a borban fel-foghatatlan módon, de valóságosan jelen van a krisztusi megdicsőült test. Krisztus megváltói műve, születése, halála és feltámadása, részese Isten dicsőségében nem egy virtuális fantázia, nem allegória, hanem valóságos, történelemben ágyazott esemény. Pontosan ezt üzeni a karácsony, a megtestesülés csodája, ahogy a véges befogadja a végtelent, az emberi az istenit: Isten, a mi Istenünk valóságos, létező, megtapasztalható jelenlét. A minket szerető Isten valóságosan jelen van és jelen kíván lenni a mi életünkben. Boldog az az ember, aki Péter apostollal együtt 2019-ben is el tudja mondani, hogy „Te vagy a Krisztus, az élő Isten fia!” (Mt 16, 16b)

Joó Sándor gondolatai vezessenek a további elmélkedés útján, aki így fogalmazott:

„Éppen azáltal, hogy Jézus Krisztus valóságos ember és valóságos Isten, pontosan ezen keresztül viszi bele a mi bukott emberi létünkbe a megváltó isteni erőt és értelmet. Éppen azért, mert olyan Istenben hihetünk, Aki Jézusban emberré lett közöttünk, azért lehetséges az is, hogy mi, te meg én, másképpen élhessünk. Keresztynül, krisztusi módon, úgy, mint akik naponként tapasztalják önmagukon, hogy Istennek semmi sem lehetetlen. Mivel az örök isteni Ige testté lett Jézusban, azért lehetséges az is, hogy Jézus most ki-jöjjön velünk és bennünk a gyakorlati életbe (...) a családunk körébe, a hétköznapiakba, a gépek és az íróasztalok mellé, az utcákra és üzletekbe, mindenová!” (1959. november 1.)

Krisztus valóságos jelenléte tegye áldottá életünket, családjunkat, közösségeinket! Ezekkel a gondolatokkal kívánok mindannyiunknak áldott karácsonyi ünnepeket!

Adorjáni Dezső Zoltán,
a Romániai Evangélikus-lutheránus Egyház püspöke

Gondolatok az Úr 2019. esztendejének karácsonyán

„Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával...” (Mt 2,11)

Alig térhettünk magunkhoz a csendes novemberi megemlékezés perceiből, és – mintegy vezényszóra – már dübörögni is kezdett a nagy ünnepi vásár. Bármerre tekintünk, minden arról beszél, hogy így, az esztendő vége felé közeledve egy különleges időszakhoz érkezünk, amikor ricsajtól lesznek hangosak a napjaink, miközben azt mondjuk, hogy karácsonyra, az év egyik leg-szentebb ünnepére készül a keresztény világ. Olvasom az újságban, hallom a különféle beszámolókból, hogy ország- és világszerte ilyenkor milyen nagy erővel dolgoznak sokan, hogy teljes és gazdag ünnepe legyen az embernek, a családnak.

Városunkban minden pompában áll. A kis üzletektől a nagy áruházak kirakatáig minden csillog-villog. Elvárásol az utcák és terek esti ragyogása. Még az otthonok ablakai-ból is látni lehet azokat a jelképeket, amelyek karácsony közeledtére figyelmeztetnek: a villogó apró fényeket, mikulásokat, mézeskalács figurákat, az állandóan harsogó karácsonyi dalokat és sok más min-dent.

Az utóbbi években sokszor értetlenül álltam a jelenség előtt. Azon gondolkodtam, vajon tényleg így kell a karácsonyra készülni? Szinte bohózatnak fogom fel: csendre vágyunk, de harsog a világ, együtt akarunk lenni szereteteinkkel, de mindenki valamire tart, szalad. Haza akarunk érkezni, de idegenbe utazunk. Miközben belső világosságra és megtisztulásra vágyunk, sziporkázó, mesterséges külső fényekben gyönyörködünk. Bámul-juk és keressük a csillagot a magasságban, amikor az bennünk kellene felragyogjon.

A karácsonyra készülés napjait

agyonzsúfoltuk, jelképes karácsonyfánkat teleaggattuk, de a lényegyet szem elől tévesztettük. Külsőségeket hajszolva önmagunkkal keltünk versenyre, a hangsúlyt a vásárlásra, a csillogásra helyeztük. Mindenki kínál valamit, apró-hirdetések, reklámok ajánlanak, meg akarnak vetetni mindent, hogy teljes legyen az ünnep, de közben tapasztalhatjuk magunk is, hogy ki-ürült a lélek. Elvesztítettük magunkban a Gyermeket! Nem tudunk megfogalmazni egy jó szót, fáradtan érkezünk meg a karácsonyfa árnyékába. Már karácsonyi dalokat is képtelenek vagyunk dúdolni, nem tudunk mesét mondani szereteteinknek. Törődötten és fáradtan érkezünk meg az ünnephez, pedig nem ezt akartuk! Nagyon elrontottuk a szép ünnepre készítő adventi napokat. Nem így kell karácsonyra hangolni az életünket. Nem a külvilághoz kellene igazítsuk magunkat. Nem külső parancsszónak kellene engedelmesskedni.

Az evangéliumi üzenet pásztorokról és napkeleti bölcsekről szól. Ők a külső világban keresgélnek: a pásztorok bámulják az eget, a bölcsek földi hatalmasságtól érdeklődnek. Keresgélnek, választ várnak. Kétezer év távlatából olvasva Jézus születési történetét, nem tehetünk úgy, mintha az Ő tanítását nem ismernénk. Ő arra oktatott, arra akarta tanítványainak a szemét és értelmét felnyitni, hogy a mélyre evezzenek, hogy ne féljenek, hanem keressék a belső szoba csendjét, hogy figyeljenek egymásra, ne gyűjtsenek földi javakat, ne aggodalmaskodjanak, hogy legyen egy mustármagnyi hitük, a lelket ne öljék meg, és sorolhatnám tovább ezeket a mély, jézusi igazsá-

Fotó: Nagy Tibor (archív)

gokat. Mi pedig pont az ellenkező-jét tesszük most is! A külsőségekre helyezzük a hangsúlyt, varázslatot várunk, pedig a megoldás bennünk van. A „nagy varázsló”, a Gyermek bennünk van!

Isten felé kell forduljunk, ne napkeleti bölcsekként várjuk a földi Heródesektől a megoldást, kérdéseinkre a választ. De egyszerű pásztorok sem lehetünk, hiszen ebből az állapotból kétezer év óta ki kellett volna nőni már! Többek vagyunk: Isten gyermekei, akiket az Ő lelke vezérel. Karácsonyra csak így lehet lélekben készülni és befogadni az angyali üzenetet: „született néktek Megtartó”.

Nagy költőnk, Dsida Jenő egyik szép versét idézem:

„Goromba ágak az arcomba vernek,/ de én megyek tovább, egy kis haranggal/ viszem a drága hírt az embereknek:/ Bennem van, íme, csengő és harangdal/ és bennem van a legnagyobb, a Gyermek – a fényes jászol s valamennyi angyal.” (Dsida Jenő: A gyermek dicsérete, részlet)

Karácsony ünnepét sok szép külső díszítőelem teszi varázslatossá és vakítóvá. Ezek a külső ragyogások akadályoznak meg a tisztán látásban. Ez év karácsonyán a benned levő Gyermekre akarom figyelmedet irányítani. Azt szeretném megtudni, hogy ebben a csillogásban, ragyogásban, melyet mesterségesen magunk köré varáz-soltunk, észre tudod-e venni a ben-

ned levő Gyermeket? A napkeleti bölcsek és a pásztorok is megtalálták őt, bementek a házba, leborultak, ajándékaikat átadták neki. Karácsony ünnepén menj te is be a „házba”, és ott, lelked csendjében értelmel világosságával, hited erejével találd meg a benned élő Gyermeket, és akkor hiszem, hogy boldog ünneped lesz. Tudsz majd mesélni, énekelni, magadhoz ölelni szerettedet, és az angyalokkal együtt zenged: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békeség, és az emberekhez jóakarát!” (Lk 2,14)

Istentől megáldott, boldog karácsonyt kívánok!

Bálint Benczédi Ferenc
püspök

A természet kalendáriuma (CCCXC.)

Kiss Székely Zoltán

Karácsony bõjtje Ádám és Éva napja, a karácsonyi misztériumjáték egyik forrása. Egyúttal a halott természet életre igézésére, az új esztendőre való előkészület, vigília.

A Biblia nem árulja el, hogy a jó és rossz tudásának fája milyen gyümölcsöt termett. A köztudatban úgy él, hogy annak a fának a gyümölcse csakis alma lehetett. Hellenisztikus hatás ez, az alma a Biblia földjén nem őshonos növény. **Id. Plinius**, a legnagyobb ókori természettudós a birsalmát nevezi aranyalmának.

Nincsen földi édenkertünk, Éva nem kiálthat: „élni, élni: mily édes, mi szép!” – mert az élet kemény. Úgy tetszik, túl vagyunk a falanszteren, s mintha csúsznánk a londoni színbe vissza. Pedig most Madách megíratlan jelene várakozik előttünk: nem a Földtől való felelőtlen elszakadás meddő kalandja, s reméljük, nem a Naptól elhagyott embervilág bamba halála, hanem valami más. Nem vissza a vásáros, talmi, pusztán üzleti létbe, hanem az út előbbre visz: előbbre kéne hogy vigyen. Oda, ahová a sorsából kiszakadni vágyó Ádám visszapottyant: az eszkimó rémlátomást megelőző, tizenharmadik szín megíratlan végére. A szörnyű tanulságok utáni újraéledés lehetőségéhez. Ebben van a kor felelőssége: ez az a fehér folt, amit még a madáchi lángelme is üresen hagyott: mi legyen a csalódott, hitében mégis macacs Ádámval és az ő téveteg „Évájával”, mi legyen a nyugati közömbösségből és a keleti erőszakosságból egyaránt kiábrándult emberiséggel?

Jókai Anna Madách szavával üzen e megtévelyült világnak, ahol ökológiai katasztrófát vizionál egy iskolakerülő svéd tinilány. Akit 2019-ben Nobel-békedíjra jelöltek. Aki arra buzdított minden iskolást,

hogy csatlakozzon a kezdeményezéshez, amely a *Skolstrejk för Klimatet (Iskolai sztrájk az éghajlatért)* nevet kapta. A 16 éves, Asperger-szindrómás lány klímavédelmi aktivistaként járta a világot. Egyik rokona az a **Svante Arrhenius**, akit munkásságáért 1903-ban kémiai Nobel-díjjal tüntettek ki. De nem ám azért, mert az elsők között vizsgálta a szén-dioxid légköri koncentrációjának hatását az éghajlatra, hanem mert kidolgozta az elektrolitikus disszociáció elméletét. (Volt neki is melléfogása bőven. Azt állította, hogy a világűrbe kikerülő spórák a fénynyomás miatt nagy sebességgel utazhatnak, így az élet elterjedhet az egész világegyetemben – ez az ő badar pánspermielmélete.) Hát **Greta Thunberg** nem kapott Nobel-díjat. Sebaj, ha nem a valódit, megkapta az alternatív Nobel-díjat...

Emlékezem egy éppen 30 évvel ezelőtt kezdődött iskolai sztrájkra: a Bolyai magyar diákjai minden csütörtököt a város valamely templomában töltötték... Annak a mozgalomnak volt értelme, s késő gyümölcse is érőfélben van.

Hogyan csináljunk szükségszerű, átgondolt földi programot – térek vissza Jókai Anna soraihoz – e sokat szenvedett országnak úgy, hogy ez a program a szellem szférájában is igaz, érvényes legyen? Ez a huszonegyedik század feladata: az isteni lecke, amire Madáchnak sem volt receptje.

Csörög a fagyos föld, hideg van, hópihe fészkel a hajadban, gyűlnek a varjak az egekben, gyűlnek a gondok a szívedben.

Hópihe fészkel a hajadban, járod a világot magadban, ó, mitől annyira remegtél, itt a csirátalan, örök tél.

Járod a világot magadban, melegednél régi zugokban, angyalokat várnál, karácsonyt, karácsonyi Jézuska-jászolt (...)

Csorba Győző Csörög a fagyos föld versével lépünk vissza évszázadnyit az időben, ahogy azt Sütő András idézi meg:

Karácsony szentestjén, boldog játék és aggodalmas élet havas színterein, csillagok alatt és kalácsillatú mezőségi otthonokban réges-régi ünnepek emlékei is megszólaltak. Apám, a vaskemence mellett ülve, ősz fejét kissé előre ejtve, jobbágykék szemével föl-fölnézve reánk szinte minden évben elmondta, hogyan is volt az, mikor 1917 karácsonyán, valahol az orosz fronton – Galíciában? – szentestét ünnepeltek a lövészárkokban.

– Csend volt, hallgattak az ágyúk, a puskák, a gépfegyverek. Az oroszok is a dekungban kántáltak, mi a magunkét fújtuk: csendes éj, szentséges éj, meg hogy imittazüdvünkreszületett gyermek, ó, jöjjetekimádjuk királyunkat! Egyikünk kántált, másikunk sírt, a harmadik csak jajgatott sebesülten, a közeli oroszok miatt nem merték hátravinni, hogy megorvosolják. Hát egyszer úgy éjjél előtt mit hallok, hallunk, uramisten! Jönnek felénk az oroszok, de nem roham volt az, nem lövöldöztek, hanem énekeltek, kántáltak, ők is hírelték a maguk nyelvén, hogy megszületett Jézus, jászolban fekszik, barmok közt nyugszik, és valamelyikük magyarul kiabálta: ne lőj, ne lőj, magyarok! Dekungból mászni ki, megszületett Jézus, hozni nektek kalácsot, hozni nektek vodkát! Tizennyolc éves voltam, hogyne hittem volna nekik, az öreg bakák némelyike pedig azt mondta: ünnepi család, ámitás, le fognak gépfegyverezni minket. Mégis

Hargitai fenyőfácska áll a csillagok s önnön illatának áhítatában

kimásztunk néhányan a lövészárkokból, aztán megbátorodtak még sokan, és karácsony csodát mívelt akkor: elvegyültünk egy darabig az oroszokkal, rumot itattunk velük, ők vodkával kínáltak, összeöleleztünk, sírtunk, kántáltunk, mintha béke lett volna. Soha nem felejttem el azt a karácsonyt.

*Én sem felejttem, aki annyiszor hallottam ezt apámtól szentestén, mikor mindenek nyugta mély. S valahányszor eszembe jut, elgondolom. Lövészárkokból jobbról is, balról is magyarok futnak egymás felé, kezükben kalács, szívükben a betlehemi Gyermek szeretete: ne lőj, magyar! Én is magyar, te is magyar! Kifelé a dekungokból! Megszületett Jézus! – fejezi be 1997-ben **Szenteste a lövészárkokban** esszéjét a szerző.*

Jézus születésének napjától sorszámozzuk mi, keresztények az éveket.

Paradicsom közepibe aranyzónyeg leterítve

Rengő bölcső reá téve, benne fekszik az Úr Jézus.

Jobb kezében aranyalma, bal kezében aranyvessző.

Fel-felhaltja, megzúdítja, zúg az erdő, cseng a mező.

Lajtha László zeneszerző, népzene kutató gyűjtötte volt 1941-ben dallamát is, szövegét is Szépkényerűszentmártonban.

A karácsony liturgiája (...) szublimálja a téli napfordulat szakrális pogány hagyományait is – írja **Bálint Sándor** *A karácsonyi ünnepkör*ről.

A fenyő viszont nem is olyan régen adódott hozzá karácsonyfaként Jézus születésének profanizálódott ünnepéhez.

fiatalon karácsonyfásan állt a csillagok s önnön illatának áhítatában (...)

Kányádi Sándor *Egy fenyőfára*, annak emléktetére róttá e sorokat 1991-ben.

Akiknek egykor hárman díszítették, mi, gyermekek, díszítjük már a fát: cukrot kötöz s dúdol anyánk, miközben látogatják régi esték.

Mintha pengne, remeg a tüskeág, mikor egy cukrot felakasztunk; azt hiheti, hogy rá madárka szállt, a macskánk, ki mind itt lebzsel alattunk.

Aki vigyázta gyermekálmaid, az okos angyalkát a csúcsra tedd. Emlékszel, egy éjjel hogy nevetett, s nyakad köré kulcsolta karjait (...)

A nagy üveggömböt illeszd középre, ez volt mindig karácsonyfánk szíve; vörös-arany mélységibe nézz be: tán gyermekkorod költözött ide.

S a többi cifraságot sorra mind, a kéményseprőt s az aranydiókat, rakosgasd fel régi törvény szerint, melynek betűit a véredbe róttad (...)

Jékely Zoltán *Karácsonyfadíszítésével* kívánva áldott karácsonyt, maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2019-ben, karácsony bõjtjében

Boros Hajnal és Szabó Kata: Biodiverzitás-csökökenés

KARÁCSONYI HARMÓNIA

Szerkesztette: Menyhárt Borbála

Meseország útlevelel Makkai Kingától

Harminc év erdélyi gyermekirodalma

Miben különbözik az erdélyi és a magyar gyermekirodalom, milyen utat járt be Erdélyben az elmúlt három évtizedben a fiatal korosztálynak szóló líra és próza, hogyan nevelhető olvasóvá a 21. század aprónépe? – egyebek mellett ezekre a kérdésekre születtek válaszok Makkai Kinga *Útlevelel Meseországba* című könyvének bemutatóján.

A marosvásárhelyi Mihai Eminescu Pedagógiai Főgimnázium konferenciatermében december 3-án tartott rendezvényen a szerzővel és a tanulmánykötetet megjelentető Ábel Kiadó ügyvezető igazgatójával, Szikszai Ildikóval Szilveszter László Szilárd magyar szakos tanár beszélgetett.

Nagy Székely Ildikó

Tabutémáktól óvakodva

A moderátor elsőként az erdélyi gyermekirodalom jellegzetességeire kérdezett rá. Makkai Kinga Balázs Imre József tanulmányára hivatkozva leszögezte, hogy bár a gyermekeknek szóló irodalmunk szerves része a magyar irodalomnak, megvannak a sajátos jegyei.

– A rendszerváltás utáni erdélyi gyermeklíra és -próza sokkal konzervatívabb. A magyarországi gyermekirodalomban a 2000-es évek elején végbemegy egy változás, aminek újító szele hozzánk 5–7 évvel később érkezik el. Ilyen újdonság például a tabutémák – válás, szülők alkoholizmusa, testvér-féltékenység, hiszti, szobatisztaság – megjelenése. Az erdélyi gyermekirodalom nemcsak tematikailag, hanem tartalmi szempontból is más, szövegei koncentráltabbak, szigorúbb kritériumoknak felelnek meg, visszafogottabbak. A magyarországi gyermeklíra és -próza nyelvezete könnyedebb, maibb, a populáris irodalom kifejezései is helyet kapnak benne – fejtette ki Makkai Kinga, majd az elmondottakat a határon túl 2000 után népszerűvé váló Pictures Book, azaz Képeskönyv példájával támasztotta alá. Az egyetlen mesét gazdag illusztrációval kínáló műfaj nálunk nem vált igazán keresetté, az erdélyi szülők ugyanis szívesebben választanak gyermeküknek olyan könyvet, amiben legalább 15 mese van. Így a hazai kiadók számára is kifizetődőbb antológiákat, illetve mesegyűjteményeket megjelentetni.

Az *Útlevelel Meseországba* című kötet szerkesztileg három részből áll – először az erdélyi irodalom történetét térképezi fel a rendszerváltástól napjainkig, majd az olvasóvá nevelés kérdéskörét tárgyalja, végül kortárs gyermekkönyveket hoz „testközébe”. A továbbiakban a beszélgetés is ezt követte.

A gyermekirodalmi „bumm”

Az első rész három tanulmány egybeszerkesztése, mindhárom különböző irodalmi lapok szerkesztőinek felkérésére született. Balázs Imre József Korunk-szerkesztő 2010-ben a 2000–2010 közötti gyermekirodalom összefoglalására kérte fel Makkai Kingát, aki az ezután következő hét esztendőt Fekete Vince, a Székelyföld szerkesztője megbízásából fogta át, tavaly pedig a debreceni Szép Literatura szerkesztője, Lapis-Lovas Anett kérésére a hiányzó időszakot, azaz az 1990–2010 közötti éveket is feltérképezte. A tanulmánykötetben a három periódus időrendi sorrendben körvonalazódik, és kimondottan a gyermekirodalommal kapcsolatos kérdésekre összpontosít, a kiadásról, könyvillusztrációkról, a különböző fórumokról szóló részek kimaradtak.

– Lát-e különbséget a 2010-es és az azelőtti évek, illetve a rendszerváltás utáni időszak gyermekirodalmi korszakai között? – kérdezte a szerzőtől Szilveszter László, aki szerint az erdélyi kortárs líra sokszor igyekszik „jól fészülni” tűnni, és ez nem biztos, hogy előnyére válik.

– Az 1990-es évek az útkeresés idejének számítanak. A költők az első és a második Forrás-nemzedék – Páskándi Géza, Szilágyi Domokos – elveit, kritériumrendszerét viszik tovább. A változást a 2008-as esztendő hozza, ekkor következik be a gyermekirodalmi „bumm”. Az Előretolt Helyőrség köré csoportosuló fiatal alkotók újszerű verskötetekkel jelentkeznek, szövegeikben megjelennek a tabutémák, és elkezdődik a svéd típusú gyermekversek reneszánsza – hallhattuk Makkai Kingától, aki ebből az időszakból Fekete Vince *Piros autó lábnymai a hóban*, László Noémi – gyermekkel összekacsintó, a felnőttvilág visszasságait karikírozó – *Feketelevés* és Demény Péter *Agóbagó naplója* című kötetét emelte ki. A továbbiakban a szerző Markó Béla *Balázs kertje* című, a hagyományos gyermeklírát új témákkal bővítő kötetéről, valamint Kovács András Ferenc új műfajokat teremtő, a meglévőket – pl. mitológiai tartalmakkal feldúsítva a verses mesét – megújító és a folklór műfajokat is felfrissítő gyermekköltészetéről szólt.

Makkai Kinga azt is kiemelte, hogy az erdélyi gyermekirodalomnak a líra mindig is erőssége volt a prózához képest, hiszen sokkal több alkotó írt verset, mint mesét, meseregényt. A tehetséges költők felfedezésében, foglalkoztatásában, illetve a gyermekirodalom reneszánszában óriási szerep jutott a Szivárvány és a Napsugár folyóiratnak.

Ha róla szól...

A tanulmánykötet második része – az olvasóvá nevelés – kapcsán Szikszai Ildikó megjegyezte, hogy az értő olvasás

megtanítása napi szinten jelent kihívást a pedagógusok számára, ezért is fontos ehhez jól használható módszereket kínálni.

– A fiatal nemzedék a gyermekirodalmi szövegek által válhat olvasóvá, de ezt megelőzi a mesehallgatóvá való nevelés – szögezte le Makkai Kinga, majd Szilveszter Lászlónak a 21. századi tanító feladatára vonatkozó kérdésére válaszolva a kortárs szövegekben és gyönyörű illusztrációkban gazdag skandináv tankönyveket hozta fel jó példaként.

– A gyermek akkor érzi magáénak a szövegeket, ha róla szólnak. A mai gyermekek szeretik a mai nyelvezetben írt humoros és kalandos történeteket, a sorozatokat, a hosszú tájleírások helyett az köti le őket, ha pörögnek az események – mondta a szerző, aki szerint igazán szerencsések vagyunk, hiszen az erdélyi irodalom bővelkedik nagyszerű kortárs gyermekkönyvekben, csak meg kell találni őket. Ehhez nyújt segítséget a marosvásárhelyi nemzetközi könyvvásáron évről évre megszervezett olvasóverseny, amely több száz gyermekkel szeretteti meg a mese- és ifjúsági regények világában való barangolást. A minőségi gyermekkönyv kiválasztásában – ha a szerző ismeretlen – a kiadó szolgálhat márkanevéként, és az illusztrátor személye is fogódzót nyújthat – tette hozzá Makkai Kinga.

A négyszögletű kerek erdő lakói

A kortárs irodalmi kínálatból kóstolót nyújtó harmadik kötet rész kapcsán Szilveszter László arról érdeklődött, volt-e valamilyen koncepció az egyes költők, írók kiválasztásában. Makkai Kinga elmesélte, hogy 10–12 évvel ezelőtt Könyvmutatványosok címmel alakult egy Facebook-csoport, amelyben a világ sok tájáról származó irodalombarátok újonnan megjelenő gyermekirodalmi könyvekről írtak recenziót.

– Mi voltunk a négyszögletű kerek erdő lakói. Arra gondoltunk, mi lenne, ha felvennénk a kapcsolatot a kiadókkal, és felajánlanánk, hogy egy példányért cserébe írunk a könyvükről. Úgy gondoltuk, hogy szükség van egy internetes magazinnal, ahol a szülők a gyermekirodalmi újdonságokról olvashatnak. Arról, hogy ki melyik kötetéről ír, nem volt semmi előzetes megegyezés, rend. Kitéttük a könyvet az internetre, és valaki mindig elvállalta a bemutatását – tette hozzá a szerző, aki a virtuális felületre számos erdélyi és határon túli műről írt, ezekből került be szemrevaló válogatás a tanulmánykötetbe.

Az eszmecsere végén a beszélgetőtárs arra kérte a tanulmánykötet íróját, hogy nevezzen meg három kedvenc kortárs erdélyi gyermekverskötetet és ugyanennyi prózai alkotást. Makkai Kinga elsőként a *Ragyog a mindenség* című gyermekvers-antológiát, továbbá Kovács András Ferenc *Hajnali csillag peremén* és Szabó T. Anna *Tatokatatok* című verskötetét említette, ugyanakkor Fekete Vince gyermeklíráját is kiemelte. A prózai művek közül legelőbb Zágony Balázs hiánypótló ifjúsági regénye, a *Fekete fény* sorozat második, befejező kötete, az *Odaát* jutott eszébe, majd Szabó Róbert Csaba *Vajon Nagyiját* és Demény Péter *Hóbuska Hugó a mokusoknál* című meseregényét is a kedvencek közé sorolta. A gyermekirodalmi időutazás a könyv dedikálásával zárult.

A szerző az *Útlevelel Meseországba* című kötetet dedikálja

Ínyencségek az ünnepi asztalra

Rózsa Enikő

Levendulás vajas keksz

Hozzávalók: 50 dkg finomliszt, 1 evőkanál darált mandula, 25 dkg jó minőségű vaj (82 százalékos zsírtartalmú), 1 kisebb citrom héja lereszelve, 20 dkg cukor, 1 tojássárga, 2 púpozott evőkanál szárított vagy friss levendulavirág, fél tasak sütőpor. A hozzávalókat össze gyúrjuk. Egyszerre szoktam mindent. Golyókat formázok a masszából. A kekszet gofrisütőben sütöm meg. Mivel az én sütőm szivecske alakú, levendulás szivecskék készülnek. A kekszet dobozokban tárolom, így sokáig eláll. Gyömbérteával, fahéjas-mézesej tejjel maga a kényeztetés!

Narancsos, fűszeres ünnepi kacsasült

A megtisztított kacsacombot sózom, borsozom, majd 1-2 órára a hűtőben pihentetem. A hús mindkét oldalát 1-2 perc alatt hirtelen átsütöm, majd visszahelyezem a zsiradékba. Három cikk fokhagymát (csak a külső héjától tisztítom meg, egészben hagyom), 3-4 szál rozsmaringot, egy kávéskanál aprított majoránna, pár darab szemes borsot és egy narancsot kettőbe vágva a hús mellé helyezünk.

A húst egy kisebb narancs lereszelt héja és zúzott fokhagyma egyvelegével kézzel bekenjük. Ráöntünk 2,5 dl vörösbort (pl. pinot noir), annyi vizet, hogy ellepje, és puhára pároljuk, időnként átfordítjuk. Amikor a hús puha, a fedőt levéve zsírjára sütjük. Amikor serceg, azt jelenti, már nem tartalmaz vizet, és a kacsapecsenyénk elkészült. Legvégül kevés piros fűszerpaprikával szórom meg, és a pecsenyészírral többször meglocsolom a húst. Krumplipürével, párolt vörös káposztával kínálom.

Vörös káposzta: a káposztát legyalulom, majd kevés olajon egy kisebb fej hagymát megpárolok. Hozzáadom a kis fej gyalult káposztát, 2 evőkanál mézet és kb. 5 percig átforgatom, folytonosan kevergetve. Sózom, borsozom. Egy evőkanál köményt, egy evőkanál szárított vörös áfonyát és egy ujjnyi örölt fahéjat teszek hozzá. Puhára párolom, a legvégén egy evőkanál balsamecetet adok hozzá.

A kacsát édesburgonyával is kínálhatjuk. A családom ezzel jobban kedveli. Ehhez három édesburgonyát (batátát) megtisztítok a héjától, és vastagabb hasábokra vágok. Fél vajat megolvasztok. Belehelyezem az édesburgonyát, sózom, borsozom. Fél dl vizet töltök rá, majd lefedve pár perc alatt puhára párolom. Vagdalt petrezselyemzölddel megszórva tálalom.

Spárgával, cheddarral, paprikával töltött pulykamelltekercs

Hozzávalók: 1 kg csont nélküli pulykamell, 9 darab zöld spárga, egy piros kaliforniai paprika, 15 dkg cheddar kockára vágva (nem reszelem), só, bors, 5 tojás, liszt és prézli.

A pulykamelleket szeleteljük, kipotyoljuk, jó nagy szeleteket kapunk. Sózzuk, borsozzuk. Vékonyra felvágott kaliforniai paprikát, szeletenként 3 zöld spárgát ráhelyezek a hússzelet közepére. A spárga tetejére kockára vagdalt cheddart szórok. A húsokat kétfelől behajtom és felgöngyölöm. A húshengereket lisztbe, majd felvert tojásba, legvégül prézlibe forgatjuk. Bő olajban, lassú tűzön aranysárgára sütjük. Ha látjuk, hogy nem egyenletesen sül, átfordíthatjuk. Az elején kb. 7 percig lefedve sütöm. Hurkapálcikával ellenőrizzük, hogy jól átsült-e a húsrólád. A húsokat kiszedjük és pihentetjük.

Édesburgonya-pürével, krumplipürével, párolt zöldséggel, párolt rizsszel, sült krumplival tálalhatjuk.

Édesburgonya-püré: két nagyobb édesburgonyát megtisztítok, kockára vágok, megfőzök, majd leszűröm. Nyolc dkg vajjal, sóval, egy kis darab reszelt gyömbérrel, csipetnyi darált kardamommal és 4 evőkanál tejszínnel pürévé töröm, kanállal jól kikeverem. Köretformába helyezem. Van amikor fele-fele arányban tálalom, vagyis egyik felébe édesburgonya-pürét, másik felébe sima krumplipürét teszek. Gyönyörű alakot kap. Az egészet vajon átforgatott angolzellerszárral spekelem meg, ami egyben különleges dekoráció is.

Céklafasírt

Két közepes nagyságú céklát megtisztítunk, nyersen lereszelünk a reszelő nagyobb lyukú felén. Nem csavarjuk ki a levétől, ez nagyon fontos. Sózzuk, borsozzuk, 4 cikk zúzott fokhagymát, csipetnyi szerecsendiót, 1 kávéskanál darált diót, 3 tojást, 6 evőkanál krumplipelyhet adunk hozzá. Összedolgozzuk. Ha a masszánk nem formázható, azt jelenti, hogy még egy evőkanál krumplipelyhet igényel. Kb. két percig állni hagyjuk, majd formázzuk. Serpenyőben kevés olajon mindkét oldalát átsütjük. Jégsalátával és joghurtos öntettel is fogyaszthatjuk, de pirított kenyérral, illetve bármilyen körettel egészséges és laktató, finom étel.

Jégsaláta joghurtos öntettel: A salátát megmosom, kézzel összetördelem. Egy pohár joghurtot egy lime levével, kevés zúzott fokhagymával, egy makkkanál mustárral, 2 vagdalt mentalevéllel, pár szál vagdalt metélőhagymával, egy darabka vagdalt chilivel, fél makkkanál majoránnával (szárított is lehet) jól kikavarok, belehelyezem a jégsalátát és átforgatom. Kevés extraszűz olívaolajat és balsamecetet locsolok rá.

Lencefőzelék füstölt kolbásszal (csülökkel-sonkával is készíthető)

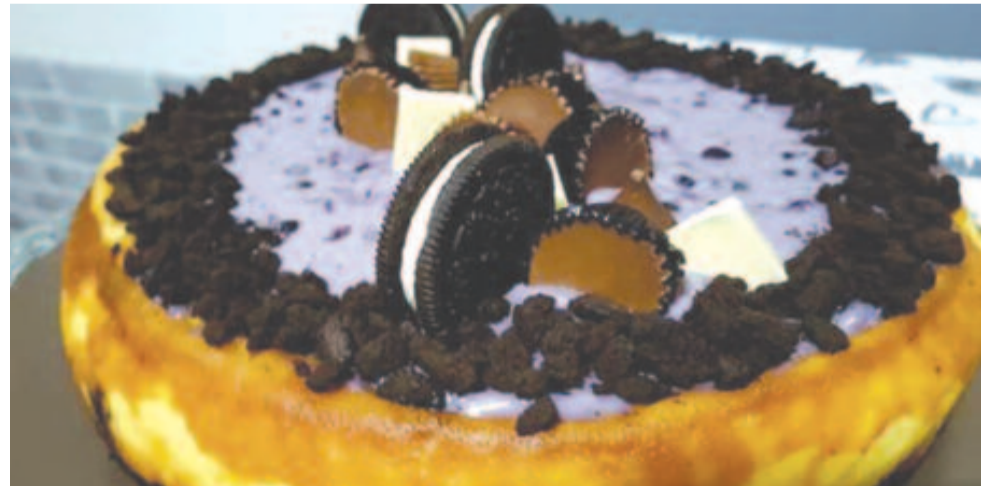

A száraz lencsét este beáztatjuk, akárcsak a száraz paszulyt. Egy nagyobb fej hagymát egy kisebb összedarabolt múrokkal kevés olajon puhára dinsztelünk. Hozzáadjuk a beáztatott lencsét. 1-2 babérlevelet, szemes borsot, sót, egy leveskockát adunk hozzá, és feltöltjük vízzel. Puhára főzzük. Két púpozott evőkanál lisztet, egy kávéskanál pirospaprikát (kapható füstölt pirospaprika-örlemény is, én a lencsénél ezt használom) egy pohár vízzel simára dolgozunk, és a lencséhez adjuk. Legvégül jön hozzá 2-3 evőkanál paradicsompüré. Én, mivel pikánsan szeretem, még fűszerezem, fokhagymával, chilikrémmel. A füstölt kolbászt külön megsütöm, és a lencefőzelékkel fogyasztjuk.

Áfonyás-mangós sajttorta

Hozzávalók: a **tortalaphoz:** 200 g jó minőségű vaj, 220 g Oreo keksz összezúzva, 2 közepes nagyságú mangó; a **krémhez:** 600 g Philadelphia sajtkrém (natúr), 400 g mascarpone, 5 tojás, 20 dkg porcukor, 2 lime leve; a **bevonásra:** 250 g mascarpone, 2 evőkanál fekete áfonya (ebben az időszakban fagyasztott).

Elkészítés: Egy kerek tortaformát (normál méret) vajjal kikénelem. A vajat felolvasztom, és az Oreo kekszőrleményt hozzákeverem. A formába öntöm, jól lenyomkodom. A mangókat meghámozom, ízlésesen feldarabolom, és beborítom vele a kekszes masszát.

A Philadelphia sajtkrémet, a mascarpone-t, a tojást, a cukrot, a lime levét kézi habverővel finoman kikeverem. Nem krémesítem sokáig, mert süléskor emiatt megrepedhet. Ráöntöm a mangóra és egy spatulával szépen elegyengetem. Előmelegített sütőben 8-10 percig 190 fokon, majd 160 fokon még 35-40 percig sütöm. Ekkor kikapcsolom a sütőt, de egy ideig még nem veszem ki a tortát. Ha még remeg a közepe, semmi gond, ugyanis amikor kihűl, megdermed. Egy egész éjszakán át hagyom hűlni.

Igy is fogyasztható, például csoki-vanília fagyalattal, gyümölcsvel vagy aromás gyümölcsöntetekkel. De be is vonhatjuk. Ehhez a mascarpone-t cukor nélkül simára keverjük, hozzáadjuk az áfonyát. Gyönyörű színű krémet kapunk, amivel bevonhatjuk a tortánkat. A díszítés a fantázia dolga. Jómagam sosem tudok két tortát ugyanúgy díszíteni.

Karácsony gyerekszemmel

Karácsony közeledtével mintha az emberek egy kicsit jobban odafigyelnének a mellettük élőkre, a kevésbé szerencsésekre, ebben az időszakban egymást érik az adománygyűjtések, adakozások, megpróbálunk kissé jobbak lenni, valami jót cselekedni. Szeretetsomagokat állítunk össze, elmagyarázzuk a gyerekünknek, hogy mennyire fog örülni a már megunt játékaiknak, ruháinak, mesekönyveinek egy szegény gyerek, aki talán nem is ír az angyalnak, mert már megtapasztalta, hogy úgyis hiába. Illetve, ha eljuttatunk egy nehéz helyzetben élő családhoz némi élelmiszert, aminek a megvásárlása számunkra nem jelent anyagi terhet, a család tagjai nem üres asztalt ülnek majd körbe a szentestén. Vannak azonban körülöttünk olyan emberek, olyan jótevők, akik nem csak a karácsony előtti időszakban, hanem az év 365 napján azon fáradoznak, hogy könnyebbé tegyék azoknak a mindennapjait, akikkel kevésbé volt kegyes a sors. Néhány ilyen köztünk járó „angyalt” kértünk meg, hogy meséljenek gyermekkori karácsonyi emlékeikről.

Menyhárt Borbála

Mi ez, ha nem varázslat?

Csata Éva, a Hífa Románia Egyesület igazgatója

– Ez az időszak mindig is a családról szólt. Minekutána édesanyám, illetve én magam is az Éva nevet viseljük, így nem csak Jézus születését és a családi összetartozást ültünk össze megünnepelni, hanem a névnapunkat is.

A karácsony azonban nem csak egy napot jelentett. Hanem a készülődés teljes időszakát. Amikor édesanyám hazaérkezett a titkon vásárolt ajándékokkal, és elrejtette azokat. Amikor, három testvér, döntést hoztunk a szekrény előtt ülve, hogy akkor most felkutadjuk-e az ajándékainkat, vagy izgatottan megvárjuk vele az angyaljárást – amiben utolsó percig hittünk is meg nem is.

Földszinten laktunk. Az angyaljárást mindig hatalmas misztérium övezte. Az angyallal nem mindenki találkozhatott. Egyedül a felnőtt férfiak. Ergo, édesapám. Aki bement a nappaliba, és becsukta az ajtót maga mögött, mialatt a fát és a díszeket behordta az erkélyen át. Mi csak annyit láttunk, hogy apa bemegy üres kézzel, majd amikor kijön, és eljön az angyalozás ideje – van fa, és ott vannak az ajándékok. Mi ez, ha nem varázslat? – gondoltuk csillogó szemmel.

A családi összejövetel estére teljesedett ki. Eljöttek a nagynénik, nagybácsik, nagyszülők, és együtt vacsoráztak a családdal. Az ünnepi hangulatot énekszóval repítették a magasba, amit egy, a szomszédomban élő fiatal hegedűjátéka tett feledhetetlenné.

Anyáék gyakran elmesélik, hogy a toronyórának láncostul soha nem örvendtem annyira, mint az egyik nagynénemtől kapott olcsó, kis műanyag játékoknak. Ezen mindig sokat nevettek, ma is a családi legenda része. A későbbiekben, amikor a családunk szétszakadt, akkor is igyekeztünk megőrizni az ünnepet. Pótolni a pótolhatatlant kedves ajándékokkal, szeretettel, hagyományok őrzésével és az elmaradhatatlan templomi jelenléttel.

Egyik sem volt több vagy kevesebb, mint a másik. Más volt. Mindre szeretettel emlékezem. És igyekszem gyermekeim életébe belopni belőle azt, ami kinyitja a szívüket arra a páratlan és felfoghatatlan szeretetre, amit karácsonykor ünneplünk.

Hát mi ez, ha nem varázslat?

Karácsonykor mindig boldog vagyok

Bakó B. Pál ferences szerzetes (Pál atya)

Gyerekkoromat Marossárpatakon töltöttem. Ott születtem 1954. július 23-án. Nagyapám, édesapám asztalosmesterek voltak. Hálával gondolok vissza gyermekéveimre, amit az Alsó utcában megéltem. Mély nyomot hagytak ezek az időszakok, évek a lelkemben. Szeretettel, sőt meghatódva gondolok vissza például az ünnepekre. Annak ellenére, hogy a '60-as évek elején volt a kollektivizálás a maga fájdalmaival, keserveivel, mégis a karácsony keresztény jellege hatotta át az egész falut, a családunkat. Édesapám, édesanyám sokat adtak arra, hogy nekünk, gyerekeknek a karácsony a maga tartalmával, külsőségeivel élményszerű legyen. Szentestén 7 órára elkészült a töltött káposzta füstölt csülökkel. A maga jellegzetes illatával elvarázsolta a házat, még az udvart is. Ehhez hozzájárult a kemencéből frissen kiszedett mákos kalács ünnepi hangulatot teremtő csodálatos párolgásának a beszippantása. Felejthetetlen volt. Karácsonykor ma is, 66. évemben is ezt keresem, ezeket az ünnepkísérő kellékeket. Ha nem is jön össze a körítés, ezekben a pillanatokban, akár csak gyerekkoromban, ugyanúgy átérzem.

Aztán vártuk az angyalt. Szüleink igyekeztek minél előbb ágyba küldeni minket. Végképp nem értettem, hogy miért kell most ezt csinálják? Minden karácsonykor miért kell nekünk, gyerekeknek olyan korán ágyban lenni? De szüleink nem voltak megalkuvók. Menni kellett. Aludni kellett. Sokat bosszankodtam emiatt. Eközben családunkhoz csoportokban érkeztek a kántálók. Édesanyám a bekérezkedés után egy eléggé tágas szobában fogadta őket. Az asztalon kalács, pálinka, bor, gyakran sült kolbász is volt, mellette araszos, kemencében sült házi kenyér, szépen felszeletelve. Amolyan jó vastag szeletekben álltak, ahogyan falun szokás.

Éjfél tájban a kis ezüstcsengő hangjára ébredtünk. Ilyenkor jött az angyal. Sohasem láthattuk, mert amire felöltözködtünk volna, ő már el is ment, de otthagytott egy gyönyörű fenyőt, a hajópadlótól a gerendás plafonig, minden jóval, széppel megrakva. Volt ott szaloncukor, még több piros alma, dió, sárga sztaniolpapírral bevonva. Jobb időkben még aszalt füge is, kendercérnával felkötve. Sok csillogó, ezüstösen fénylő gömb himbálózott a karácsonyfán. Igen bizony, mozogtak ott a díszek, hiszen az angyal abban a minutumban rakta le. Ezt már csak el kellett hinni, hiszen igazolták a lengő, ingó tárgyak.

Csodálatos volt ezt látni, megtapasztalni. Felejthetetlen boldogság volt. Azóta sem díszíték karácsonyfát. Azóta is várom, hogy az angyal hozza, kapjam készen. Ha magától nem jön össze, hogy feldíszítve lássam a fenyőt, hát akkor megszervezem. Így is, úgy is, de nekem még ma is igényem van, hogy jöjjön az angyal. Ettől is boldog tudok lenni minden karácsonykor.

Angyali felnőtté avatás

Sajó Norbert, a Telefonos Szeretetszolgálat vezetője

Kicsit mindig is félttem az ünnepektől. Ahhoz túlságosan megóvott gyermek voltam, hogy aggodalmaskodó lettem volna. Ahhoz viszont már eléggé érett gondolkodású, hogy hozzáképezzem azokat a fásasztóan szürke és eseménytelen napokat, amelyek az ünnepek elteltével zuhantak rám. Ezekről a mai napig iszonyodom. Az ünnepeket viszont mindig nagyon vártam, különösen a karácsonyt.

A fázás remegéséhez hasonló állapot lett úrrá rajtam, valahányszor szavalni (távol állt az a versmondástól...) készültem a karácsonyi műsor alkalmával a nagyváradi csillagvárosi református egyházközségben. Lelkes néni és bácsik elismerő hangja csendült fel, amint az ünnepi strófkák

végére értem. Máiig ismeretlen forráság öntött el, amikor kiállhattam kis közösségünk tagjai elé. Úgy éreztem, igencsak csonka családom végtelenné tágu. Mintha már nem csupán egy nagymamám lenne, hanem tucatnyi, és mintha édesapám is büszkén hallgatna a sorok között...

Úgy alakult, hogy az igazi maturandusom is e falak között zajlott. Épp szenteste második legizgalmasabb pontjához érkezünk, az ünnepi istentisztelet végén a templom kapuja felé indultunk, ahol néhány nagymama álruhába bújt angyalként osztogatta a szeretetsomagokat. Nagyon izgalmas volt a sorban állás, hiszen bőven volt alkalom bármit beleképzelni azokba az angyali, szeretettel összeállított csomagokba. 13 éves lehettem, amikor a főbejáraton úgy mentem ki, hogy senki sem nyomott a kezembe karácsonyi csomagot. Az angyalok rám se néztek, vagy még az is lehet, hogy átnéztek rajtam... Azóta soha többé nem kaptam karácsonyi csomagot a templomban.

Lesz idén is szaloncukor...

Rózsa Enikő, a fülelki szegény gyerekek „örangyala”

Rám nézett szomorú szemével, de láttam, nincs amitől félnem, mivel biztatóan pislogott. – Lesz idén is szaloncukor! – suttozta édesanyám.

Gyermeki naivsággal hirtelen varázslónak véltem, hiszen a kőkemény rendszer üres polcokat kínált az embereknek a boltokban. Húgom, Lia Balázs, téztanyújtóval szaladgált fel-alá, és ropogós nevetés közepette édesanyám kötényébe fürta édes pofiját.

De boldogok voltunk... összetartoztunk. A húgom cukorzáport szórt mindenkire: Szépek leszünk – ezt ismételte.

A szekrény tetején lapult a kincs, a minden évben gondosan kisimított színes sztaniol, amit féltve őriztünk évről évre. Koncz nanyóm vacsorára hívott, de ezen az estén nem tudtam enni egy falatot sem. Édesanyám varázsolta: színezte, kavarta a cukrot, és én csak ámultam. Édesanyám egy tündér, szaloncukrot készít!

Volt málnás, csokis, narancsos.

Egy örökkévalóságnak tűnt, míg kihült és becsomagoltuk a varázspapírosba.

Kint nagy pelyhekben hullt a hó, bent pedig csoda történt, pompázott a fenyő.

A legfinomabb töltött káposzta rotyogott a fazékban, és nagyon meleg volt.

Édesanyám védelmező szeretete melegített minket és mindent. Nem volt műsor a tévében, sem internet, sem telefon... csak dudorászás és nevetés. Húgom „énekesnő” volt, én „jégtáncos”, és nevtünk, úgy igazán, nem görcsösen, hanem ünnepiesen.

Béke volt a házban, az udvaron, a templomban, a faluban és a szívekben.

Meghitt volt minden, igazi hittel áthatott karácsony!

Lélekangyalok lóháton

A karácsony a szeretet, a család ünnepe. Ilyenkor megrohanjuk az üzleteket, a nagyáruházakat, hogy szereteteinknek valamilyen tárgyat, használati eszközt vásároljunk, amivel meglepetést, örömet szerzünk a címzettnék. De vajon elég-e, ha csak az év egy napján tüntetjük ki egymást ilyen megkülönböztetett figyelemmel, a szeretet tárgyi jelképeivel? Gondolunk-e azokra, akiknek a sors kevesebbet adott?

Vajda György

Marcika övodáskorú kisrác. Cípjét elnyeli a lovarda homokkal kevert, sáros, nedves talaja. Ügyet sem vet rá. Oktatók kísérik egy falépcsőig, Gitta, egy tizenhét éves kanca mellé. A ló türelmesen vár, míg a kis lovas voltiszhevederbe ül. Aztán szárvezetéssel lassan elindul. Lépeget, s ő is érzi, hogy részese mindannak, ami a közvetlen környezetében történik. A cirkuszban látott akrobatamutatóványhoz hasonlóan Marcika hátradől, és úgy lépegetnek tovább. A ló közben mintha

szeme sarkából figyelné lovasát, aki lassan – segítséggel – felül és előredől, hozzásimul a nyakához, átöleli. A ló lassan, óvatosan elindul. Majd karikák kerülnek elő, és más eszközök, amelyekkel különböző gyakorlatokat végeznek lóháton, járás közben. Miután befejezik a műveleteket, a ló a lépcső elé lép. Marcikát lesegítik, ő büszke lovasként megfogja a kantárt, és kivezeti Gittát. A ló a fejét odatartja a gyerekéhez. Elbúcsúznak.

Marcika autista. Édesanyja meséli, hogy akkor vették észre a tüneteket, amikor nem játszott kellőképpen a játékaival, s bár elért egy bizonyos kort, nem szólalt meg. Nem kommunikált a testvéreivel, nem reagált a külvilágra, csak amire akart. Nyilvánvaló jelek voltak...

– Nem betegség, csupán egy állapot, amiben van, lehet fejlődni, de kigyógyulni belőle nem. Tavaly az övodából értesültünk arról, hogy a Közösségért Alapítvány és a Mol Románia Gyermekgyógyító programja keretében különböző fogyatékkal élő gyerekek számára élményterápiás pályázatot hirdettek. És így értesültem arról, hogy a lovasterápiás pályázat nyert. Márciusban kezdtük a lovaglást. A beszédképességét szeretnénk fejleszteni. Már vannak eredmények. Egy-két szavas mondatokban beszél. Eleinte félt a lótól, nem akart felülni

rá, nem engedte, hogy feltegyék rá a sisakot, gerincvédőt. Most már elfogadta a lovat és a vele járó kelleket. Megbarátkoztak egymással. Marcika nyitottabb, nyugodtabb lett – mondja az édesanya.

A Gecse Dániel Alapítvány 2-es Számú Inkluzív Oktatási Központjának pedagógusai 2018-ban pályáztak a Közösségért Alapítványon keresztül a Mol Romániához, amelyben lovasterápiára kértek és kaptak támogatást. A helyszínt a vajdaszentiványi Art Equest Egyesület biztosította. A nyolc hónapos pályázati időszak alatt tizenhat halmozottan sérült gyerekekkel foglalkoztak. Miközben két lóval végezték a gyakorlatokat, tizennégy társuk zenei foglalkozáson vett részt. A zeneterápiával Halmen Emese, a lovassal Gál Kinga gyógypedagógus, Pokorny Emese logopédus és Molnár Mária gyógypedagógus foglalkoztak. Szakirányú képzésen vettek részt, ahol elsajátították azokat a gyakorlatokat, amelyeket lóháton lehet végezni. A lovakat is hozzá kellett szoktatni a zajhoz, a kiszámíthatatlan reakcióhoz és ahhoz, hogy megfelelően reagáljanak a jelzésekre. A pályázat lejártaival Jakab

Fotó: Nagy Tibor

a világban az apró lépéseknek is örülni kell. Nekik is és nekünk is. Másként nem lehet – mondja Pokorny Emese.

– Ha valami nyomaszt, idegesen jövök a lovardába, azonnal megérezik a gyerekek és a lovak is. Volt, amikor kifelé mosolyogtam, de közben szomorú voltam. Egy Down-szindrómás gyerek átölelt, és azt mondta, ne sírj... Nevetnem kellett, pedig belül sírtam. Egy ilyen kapcsolat megerősít – teszi hozzá Gál Kinga, majd Emese folytatja:

– A sérült gyerekek sokkal nyitottabbak, őszintébbek. Mi pedig emiatt egy picit sebezhetőbbé válunk a „kinti” világban... De lehet, hogy csak érzékenyebbek.

– Ez a munka kiváltság. Ha a terápiában részt vevő örvend, és szereti azt, amit csinál: felülni a lóra, kapcsolatba kerülni az állatokkal, akkor óriási kapu nyílik arra, hogy elsajátítsa azokat a gyakorlatokat, amelyekkel a különböző készségeit fejleszthetjük. És nem csak egyéni eredmények vannak. A gyerekek jobban megismerik egymást. A projekt folyamán tapasztaltuk, hogy egy adott pillanatban a gyerekek elkezdtek egymásra figyelni, felügyelni, egymást finoman figyelmeztették és gondoskodtak egymásról, egy közösség alakult ki a foglalkozások előrehaladtával – magyarázza Kinga.

A lovak a legjobb segítőtársak – mondják a terápiát vezetőket. A tizenhét éves Gitta és a tizennyolc éves Gertrúd türelmesen „állják a sarat”. A készségfejlesztő gyakorlatok mellett külön „feladat” megismer-

kedni a lovakkal, a lóápolással. Aztán meg kell tanulni kapcsolatot teremteni a lóval, hiszen az állat minden impulzusra reagál. Különböző jelzések vannak arra, hogy lépésben járjon, ügetésbe fogjon vagy vágtazzon. Fontos a kölcsönös bizalom, a szeretet és a segítőkészség. Volt olyan gyerek, aki a homoktól

– Azok a kollégák, akik halmozottan sérült gyerekekkel kezdenek dolgozni, gyakran csalódnak. Először én is ezt éltem meg, majd egy idő után átértékeltem a sikert. Mert enélkül nem lehet dolgozni. Ha átértelmezed, hogy mit jelent számodra a siker, az önzetlen, az őszinte odaadás, a szeretet, akkor

is félt. Nem mert belépni a lovardába, nem akart felülni a lóra, kapcsolatot kialakítani – de sikerült.

Az állatok nagyon megérik, ha nyitott szívvel, szeretettel közelítenek feléjük. Amikor a terápiában részt vevő kisgyerekek simogatják őket, gyakran lehunyják a szemüket, teljesen rájuk hangolódnak. Soha nem volt olyan, hogy a lovak megmakacsolták volna magukat, vagy valamelyik gyerek felé rúgtak volna, netán elszaladtak volna a gyakorlat ideje alatt.

– Egyszer toloszékes gyerekeket hoztunk ki, akik nem tudták elérni a lovakat. Az egyik gyerek maga felé rántotta a kötőféket. A ló beállt kettőtjük közé és lehajolt. Odatartotta a fejét és simogassák. Egy másik mozgássérült kisfiú, aki hallókészüléket is viselt, első alkalommal került lóközelbe. Egyszer csak elkapta a kötőféket, és összevissza húzogatta. Erre a nagyon szelíd Gertrúd ráhajította a fejét a kisfiú fejére, és sokáig úgy álltak ott, mintha beszélgettek volna. Filmbe illő, meghatározó jelenet volt... Ez volt az igazi, feltétel nélküli szeretet jele – mondja Kinga, majd Emese hozzáfűzi:

tudsz velük együtt nevetni. Mert az is siker, ha több hétig tartó terápia után a gyerek magától felül, figyel, megsimogatja a lovat, ráfekszik a nyakára, és a fáradtságos gyakorlat után büszkén vezeti segítőtjével köztűfőken a lovat az istállóba. Ez valószínűleg csoda. És ennek a kicsi, mindennapi sikernek együtt örülünk: a terápiát végzők, a résztvevők és a szülők. Kell-e ennél nagyobb ajándék?

Elhagyjuk a Luc-patak melletti lovardát. Ahogy lassan beérünk Sárpatakra, távolról csak a Zichy-kastély sziluettje és a dombon álló református templom tornya látszik. Ünnepre készül a falu, a város, az ország, a világ. Jön a karácsony, a szeretet ünnepe. Vajdaszentivány azon helyek egyike, ahol vannak, akik nem csak ünnepkor nyújtanak többet másoknak, olyanoknak, akiknek kevesebb adatott meg testükben. Számukra a szeretet, a törődés, az odafigyelés nagy ajándék. És mindaz, amit ők is adnak azoknak, akiktől kapnak. Sokan vannak, sokfelé a nagyvilágban ebben a helyzetben. Értük is szóljon szentestén a Csendes éj!

		1.	ARAB ÁLLAM	SÓVÁROG	ROMÁN SZABVÁNY	HÍM ÁLLAT	SPIELBERG URMANÓJA	ÁBRAHÁM FELESEGE	FOLYADÉK FÉRFINEV (APR. 10.)	PÓTMAMA	...KEZEKEL (GLADSTONE)	NÉMET ÉS MAGYAR AUTÓJEL	AZ IPA PÁRJA	INDÍTÉK A NOSZTY FIÚ... (MIK-SZÁTH)	CSEH FESTŐ (MIKOLÁS)	ÉBRED	A VOLGÁBA ÖMLIK	
<p><i>A rejtvény fősoraiban kialakuló figyelmeztetés kínai szerzőjének neve: Lu Csi.</i></p>		É															O	
		ÁLOMBA RINGATÁS							TESTRÉSZ RÉSZE SZEGECS					SHAKESPE-ARE-KIRÁLY SZORÍTÓ				
		TRÓPUSI KE-MÉNY FA LONDONI KEPTÁR					CSÚNYA, ROSSZ A SZÁVÁBA ÖMLIK				JOGVITÁT FOLYTAT ORVOSI KÉS					EZEN! LAPPFÖLDI FINN TÓ		
2.	A	SVÁJCI ÜDÜLŐ-VÁROS	TETSZÉSNYL-VÁNÍTÁS ...AVIS (RITKA MADÁR)		SZÉP VITÉZ MADONNA FILM-SZEREPE					ELÉG (LATIN) BÁRÁGANI TÓ				FIATBELSŐ! NYÍL MU-TATJA NÉHA				
ZIMBABWE FŐVÁROSA				NÉM. SZEM. NÉVMÁS BALATONP. HELYSÉG		PÁRTI SZINTÉN NE		NÉVELŐ ÁSZOK-HORDÓ NYÍLÁSA		...GROS (NAGYBAN) SKÁLA-HANG		RUHA-DARAB AZ ARZÉN VEGYJELE						
GABONÁT LEVÁG		TENISZKUPA	ÓROMAI HÁZI ISTENEK				DRAVIDA NÉP RÁDIÓ-LOKÁTOR					KÖLTŐ (JÁNOS) Ó KÖVET-KEZIK						
STENDHAL HŐSE (JULIEN)			ÓCEÁNJÁRÓ HAJÓ TAVI NŐ-VÉNYZET				HÍM MADÁR NAGY TESTŰ ÁLLAT					LATYAK ELŐTAG: NAGY					JERUZSÁ-LEMI DOMB	
GABOR... (SZÍNÉSZ-NŐ)			...EKBERG (SZÍNÉSZNŐ) PÁRATLAN DÁKÓ!			OLASZ SZERELEM ...CAPONE (GENGSZTER)				AZ IRTISBE ÖMLIK RANGJELZŐ ELŐTAG		NAGY KONSTANTIN SZÜ-LŐVÁROSA NÉMA NŐK!						
A NÁTRIUM VEGYJELE SKÁLAHANG			SOKBA KERÜL ISZKOL			TÖRÖK VÁROS BUDAPESTI EGYETEM				NEMESFÉM NEVES FOCISTA V. (FERENC)							A JÓD VEGYJELE ITALI IVÓ	
		JAP. FESTŐ (MASZUO) É-FRANCIA VÁROS			JUPITER-HOLD MÁS NEVEN					TÖMB VÍZKIEMELŐ SZERKEZET					...DEREK (SZÍNÉSZNŐ) KÉZZEL TARTÓ			
IZLANDI... (V. HUGO REGÉNYE)			FRANCIA RT. CSAPAT (ANGOL)		...PACINO (SZÍNÉSZ) HALLGAT A SZÁVÁRA		VÉR-FAKTOR ÓÍR ÍRÁS-MÓD			TILTÓSZÓ AZ EGYIK TOLSZTOJ		ASTRONCIUM VEGYJELE NŐI NÉV (SZEPT. 16.)		ÖSSZE-SODOR ELŐTAG: EZER				
TERMÉST BETAKARÍT			UGRÁS (OLASZ) POZSONYI LAP				EGYEDÜL (ANGOL) ENSZ (FR. RÖV.)				476-IG TARTOTT BASZK TER-RORSZERV.						... ROY (W. SCOTT REGÉNYE)	
DÉL-FRANCIA VÁROS				SPANYOL FÉRFINEV AZ ARGON VEGYJELE				KARMESTER (ALBERTO) ...KINDI (ARABTUDÓS)				OROSZ FÉRFINEV HATBÓL KETTŐ!						
ZAB-SZEMEKE!		KESERŰ ANYAGOK (ORVOSI) FÉLSZI!			TEMESVÁRI ÍRÓ (ÁDÁM) OLASZ AUTÓJEL					BORIVÓ LITER (RÖV.)								
L.N.J.	E								JÓZSEF ATTILA KÖLTÉMÉ-NYE						SZIBÉRIAI FOLYAM			

		1.	HORDÓT MÉRŐ	HÍRHEDT OROSZ HAJÓ (1917)	KIPLING ELEFÁNTJA FOSZTÓ-KÉPZŐ	A RUTÉNIUM VEGYJELE	CSODA-TEVŐ KEHELY	FELTÉVE ANGOL RENDEZŐ (PETER)	KIRÁLYI SZÉK	JÖVENDŐ-MONDÓ	OROSZ-ORSZÁGI FOLYÓ	HUSZÁR-PARANCS	FÉL TÍZI SZÉGYELL	SZILÁRDULÓ TÖMÍTŐ-ANYAG	IDŐMÉRŐ	FOLYADÉ-KOT TÖLT	
<p><i>A rejtvény fősoraiban egy óromai költő (Quintus ... Flaccus, i. e. I. század) nevét és egyik szentenciáját idézzük.</i></p>		H														D	
		MŰVELTSÉG						GÉPEMBER NÉPES ÁLLAM						KIPUSZTÍTÓ AMERIKAI ZENE			
		HATVAN-PERCNYI KELETI SZENTKÉP				ANATÉMA ALATT ÁLL KIBÁL				HAJRÁ! KIS FEJSZÉS BOT							RÓMAI 50 CSOMAGOL
2.	M	...LÉC (SZÁMOLÓ-ESZKÖZ VOLT)	MIKSZÁTH FELESEGE CSEH FESTŐ (MIKOLÁS)		NYERS OLAJSAV SZÉP VITÉZ				HARAPÁ-SNYI ÉTEL BORÚS HANGULATÚ						TORINÓ FOLYÓJA KASZTOK ALATTI		
MAGYAR BÚZAFAJTA				DOKTOR (RÖV.) SVÉD VÁROS		AZ ŐN VEGY-JELE ...MÓG (DOHOG)		KNOCK OUT (RÖV.) KÖNNYEZÉS			PÁROSAN ELŐZI ...CAPONE (GENGSZTER)		ISKOLAI ÜLŐHELY SÁTOR-BEJÁRATI				
KORZIKAI FOLYÓ		BRAZIL ÍRÓ (JORGE) TÁMOGAT				INDIAI KI-RÁLY VOLT BECÉZETT ÖREG					MAXI-ZACSKÓ GONDOLÓ, VÉLŐ (NÉP.)					PÁPISTA	
ÜGYNÖK			BALATON-P. HELYSÉG BEJGLI-FÉLE			NŐI NÉV V. AUTÓPÁLYA VASARELY MŰVÉSZETE					SÁNC JAPÁN VÁROS (ANGOLUL)						
ŐSVEZÉR			SZÓBA HOZ ANTONOV REPÜLŐ-GÉPE (RÖV.)			SEMECSÉK LEPIK A SZARKA FARKAI				PARIPA TALÁNI		SCHÜTZ... (SZÍNÉSZNŐ) PÁROSAN SZÓL!					
FRANCIA ARANY GYLKOL			GYÍKFAJTA SZÁRMAZIK			NOVÉNY-TELEN VETEMÉ-NYES				SZOLNOK FOLYÓJA POZITÍV PÓLUS						TONNA (RÖV.) BÓBITÁS PAPAGÁJ	
		ESZENYI... (SZÍNÉSZNŐ) CIPÉSZ-SZERSZÁM			HÍM MADÁR ERKÖLCS, ERÉNY				PÁGER... (SZÍNÉSZ) CINNEL KEZEL						VÉGTÉLEN KOR! RASSZ		
MEGY, MŰKÖDIK			ÁLLÓVÍZ HUNYADI LÁSZLÓ NÁDORA		BÁRÁNY-HANG HASADÓ KÖZET		AZ ARGON VEGYJELE VULKÁNI KÖZET		CIN BENEDEK... (MESES)			INDÍTÉK ÉNEKES-MADÁR		TÉRELVÁ-LASZTÓ FILOZÓFUS (IMMANUEL)			
IDŐS UDVARIAS MEGSZÓLÍ-TÁS			TESTEDZÉS ROMÁN PÉNZ			FÉRFI ÉNEK-HANG MENEDÉK, KIKÖTŐ					...CERETELI (GRÜZKÖLTŐ) KAMION-JELZÉS						
		ÉNEK FESZÍTŐ-ESZKÖZ		FÉRFINEV (OKT. 20.) JÓTÉKONY-KODIK				HAZUDIK KICSINYÍTŐ KÉPZŐ					SZÁJSZÉL ÓMEGA ÉS ALFA				
ASSZONY-NEV-KÉPZŐ			ENS... (VA-LÓSÁGOS LÉTEZŐ) EGYEM!			SEBESSÉGET CSÖKKENT ZORRO JELE				VAJDASÁGI ÍRÓ (NÁNDOR) MAGYAR AUTÓJEL				TE (NÉMET) OLASZ AUTÓJEL			
L.N.J.	E								A KÖLTŐ NEVE								

A rejtvény fősoraiban egy aktuális üzenetet küld minden kedves olvasónak a szerkesztőség.

1.	MULATÓ- HELYISÉG	TÉLI CSAPA- DÉK FR. FORRAD. (GEORGES)	FINOM TENGERI HAL	ÜRES TÁL!	FRANCAI FOCISTA (RAYMOND)	SODRÁS BARÁT (SPANYOL)	NÓ A VÍZ SZINTJE	OROSZ URALKODÓ	A KÉN ÉS A NITROGÉN VEGYJELE	GRÚZ FÉRFINÉV	NYÚLFEJ! VÁNDORLÓ ÉLETŰ SZEMÉLY	MÓZES ÖT KÖNYVE	KORSZAK	ŐSI SZAVUNK (BIZONY)	
Á														S	
ÓMEGA ÉS ALFA			NEHÉZFÉM ZEUSZ EGYIK KEDVESE			HIRTELEN MOZDÍTÓ AUTANT... (FR. RENDEZŐ)					HATVAN- PERCNYI ATADZS MA- HAL VÁROSA				
DALMÁCIAI VÁROS FOSZTÓ- KÉPZŐ				SPANYOL NŐI NÉV SÜTEMÉNY- FÉLE					KESERŰ ORVOSSÁG (ORV.) EGÉSZRÉSZE					KILO (RÖV.) ÁZSIAI ÁLLAM	
2. G	JÁTSZMA	SZÁJAT SZÉ- LESRE NYITÓ EGYKOR, RÉG (LATIN)		ERŐSEN TAPAD DÁNÉ... (ERD. ÍRÓ)				SOKBA KERÜL BANKBAN ŐR- ZÓTT TÁRGY						KICSINYÍTÓ KÉPZŐ FOLYÓSZÁM- LA (RÉG)	
GÓRÓG ISTEN (ZEUSZ FIA, LATINOSAN)			VONALZÓ- FÉLE NAURU FŐVÁROSA		FRANCIA ARANY SZIBÉRIA FOLYAM		SKÁLA- HANG ÁSOTT GÓDÓR			DOKTOR (RÖV.) AZ ŐN VEGYJELE				ÉVEINK SZÁMA MÉZCSEP- PEKI	
MAGYAR MEGYE ÉS FOLYÓ		AJTÓT KITÁRÓ ARRA A MÁ- SIK HELYRE				ÉRME ELŐ- LAPJA ATEMPLOM... (SZEGÉNY)					OLASZ SZE- RELEM ...DE L'ES- TEN (ADI)				
A SZÁVA MELLEK- FOLYÓJA			...BIKILA (ATLÉTA) ÓGÓRÓG PIACTÉR				AKKAD EPOSZ EGYSZERŰ, DE ALAPVETŐ				DAL SZELLEMES				
ATMOSZ- FÉRA (RÖV.)		ARAD FOLYÓJA A RÁDIUM VEGYJELE			PÁL UTCAI ÁRULÓ KIPLING KÍGYÓJA					KÖZÉPEN ÜGET! SKÁLA- RÉSZLETI			SOMOGY M. HELYSÉG KÉT LATI!		
ÉTLEN ÉGI! KALIBER		...MOORE (SZÍNÉSZ) AUTÓVER- SENIFELE		ÉGTÁJ NÓ MOHA- MED PARADI- CSOMÁBAN					ÉRCZÚZÓ VÍZIMALOM BALTI NÉP					SPANYOL AUTÓJEL NOÉ KIKÖ- TŐJE	
	NEMESGÁZ ÉSZT VÁROS		NŐK LAKÁSA (ISZLAM) LOLEK TÁRSA					ZAJ FOSZTÓ- KÉPZŐ						BANKBE- TETI! USA-SZAB- VÁNY	
BIZONYOS IDEJE		AZ ARGON VEGYJELE FÁSOROS SÉTÁNY	BÁNAT ALSÓ HELYEN		FÉLELEM! TESTÜNK MOTORJA		MAGAD LÁTTA AZ ESETET			KÖZÉPEN LEÉRI! TÖLGY (ANGOL)			ARRA FELE! PETŐFI VERSE		EURÓPAI FOLYAM
TÓ A RAD- NAI-HAVA- SOKBAN		AKKOR (FRANCIA) AZ EGYIK TOLSZTOJ				VÁLYÚ LE					BUDAPEST RÉSZE KLUB- EGYED				
VAKFEGYE- LEM (NÉMET)			NŐI NÉV (MÁJ. 24.) TILTÓSZÓ				ÁLOMBA RINGAT CIN							EMELŐ- SZERKEZET PANAMAI AUTÓJEL	
ODA-VISSZA FÉRFINÉV		LÉTEZ- HETNE JOULE (RÖV.)		KOSZTOLÁNYI MŰZSÁJA OLASZ AUTÓJEL					KERTI SZER- SZÁM A KÁLIUM VEGYJELE					DÁTUMRAG NÉVELŐ	
L.N.J.	G									ISZTAMBULI VÁROS- RÉSZ					

Ady Endre egyik költeményének első négy sorát idézzük a rejtvény fősoraiban.

A VERS ELSŐ KÉT SORA	ÉNEKEL	EZ A 24 ÓRA KRÍMI VÁROS LAKÓJA	HARAP	TOVA	BETHLEN... (ERDÉLYI FE- JEDELEM)	LEKVÁR CSEH IGEN	MÉRTANI ALAKZAT	GLÉDA	TALÁNI	BIKAVÉR VÁROSA	LÁM NÉP (OROSZ)	SEPT... (KANADAI VÁROS)	...-AVIV (IZRAELI VÁROS)	EMBER (ANGOL)
A														D
PÁRAI		PERZSIAI NOMÁD NÉP ÓMEGA ÉS ALFA				KÁDÁRFA KÖNYVET MEGJELEN- TET						ALUL SZÉP TÁJ JELZŐJE		
KATALÁN ÍRÓ BÁNK BÁN FIA			CSEKJE TÁNCOSNÓ (JOSEPHINE)					OPERASZER- ZŐ (FERENC) VÍZLÁGYÍTÓ SZER						OLASZ AUTÓJEL KÖVETKEZ- MÉNY
A 3. SOR ÉS A 4. ELEJE	SHAKESPE- ARE LÉGI SZELLEME	...RUSZTA- VELI (GRÚZ KÖLTŐ) LABDA (ANG.)		...DEREK (SZ- NOSZNO) MASSENET OPÉRAJA		LÁM A 4. SOR VÉGE		HÁROM (FRANCIA) VÁZUNK RÉSZE					CIN FELSŐ TÁR- SADALMI RÉTEG	
LŐSZER- SZÁM RÉSZE (NÉP.)			BAROM ZOKOG				A KRÓM VEGYJELE SZÉKELY IS			AZONBAN ÁLLÓVÍZ		SZÁNTÓ- ESZKÖZ PARTSZA- KASZI!		
MOZGÓ ELEKTRO- MOSSÁG		KÖZEL-KE- LETI ÁLLAM KIS DOMB			CUKROZ EZERI!					HÉBER ÜDVÖZLÉS A LAKÁSÁN				
SZILÁGY- SÁGI VÁROS		VEGYILEG SEMLEGES BECSAP- HATÓ EMBER				INDIÁN TORZS VIZET AD					KELETI GABONA KIRÁNDU- LÁS			
...ÜGY (MINISZTE- RIUM)		VÉRCSO- PORT AZ ARGON VEGYJELE	FRANCIA ARANY KIEL KÖZ- PONTJA!		AZ UTCÁRA NÉMET FOLYÓ ÉS VIDÉK		JAPÁN DRÁ- MAI MŰFAJ LÉTEZIK		KERESZTŰL VILÁGOS (NÉMET)			SZIBÉRIA FOLYÓ HÍM ÁLLAT		
KÖZÉPEN DÜLŐ SZINTÉN		...DELON (FILMSZTÁR) SÉMI NÉP		FÉNYTELEN HALOGÉN ELEM				TÁRSASÁGI EGYESÜLET ABBA AZ IRÁNYBA				TOJÓ, DE NEM JÓ! RÉGI BÜNTE- TŐESZKÖZ		
	AZ AARE FR. NEVE CSILLAG (NÉMET)		BOGLYA KÖLTŐ (JÁNOS)					GÓT KIRÁLY HERVAY GIZELLA FIA						KILO (RÖV.) SZERTAR- TÁSREND
NÉMA VÁSÁRI TÉTOVÁN MOTOZ		BEEMELI LÁBUNK RÉSZE	LENT (NÉP.) SZERVES GYÓK				MALÁJ FÖLD- SZOROS OL ÉNEKES (BOBBY)				SZÁNDÉ- KOZÓ PORCIÓ			
		KÉZI IDŐ- MÉRŐ BIRKA				EGYMÁS UTÁN ...HAFUN (AF- RIKAI FOK)						GONDOL, VÉL (RÖV.) INDÍTÉK		
...I (NEM GOND, NEM ÉRDE- KES)		RITKA (NÉMET) PERUI AUTÓJEL		MŰKÖDÉS ELLENŐR- ZÉSE KÁTÉI!					SKÁLA- KEZDET KÍNOS KEZDET!			AZON A HELYEN ASSOCIA- TED PRESS		
CIPÉSZ- SZERSZÁM	LEBLANC HŐSE (ARSÉNE...) NÉVELŐ		AUSZTRÁLIAI MACKÓ SPANYOL AUTÓJEL					BÓBITÁS PAPAGÁJ RÓMAI ÖT						AMPER (RÖV.)
L.N.J.	R											TÖRÖK FŐURI CIM		

Meghitt ünneplést kívánunk minden jelenlegi és jövőbeli munkatársunknak, partnerünknek és alkalmazottunknak.
Köszönjük, hogy idén is bizalmat szavaztak a Holland Contractingnak!

HOLLAND CONTRACTING
DAHENII - HUNCA

**ÁLDOTT KARÁCSONYT
BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁN**
a Holland Contracting!

www.hollandcontracting.ro   Marosvásárhely Bolyai utca 1/A   Holland Contracting   +40 770 764 901

*A Gedeon Richter közössége
Áldott Karácsonyt és
Boldog Új Esztendőt
kíván Önnek és szeretteinek!*

GEDEON RICHTER ROMANIA S.A.

*A Garabontzia Könyvkiadó Áldott Karácsonyt, és
sikerekben gazdag Új Évet kíván minden kedves olvasónak!*

*Szeretetteljes
karácsonyi ünnepet kíván
az Erdélyi Polgári Mozgalom nevében
Bios Zoolt
parlamentari képviselő!*

EPM

• ÁLDOTT ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK! •   • SÁRSÁTORI FERICITE! •

Maros Megyei Múzeum

Maros Vízügyi Hatóság
Administrația Bazinală de Apă Mureș

A karácsony alkalmából jó egészséget, munkabírást és sok örömet kívánunk szeretteik körében.

BÚÉK 2020!

**A Megváltó születése
hozzon mindannyiuknak
békés, boldog karácsonyt,
nyugalmat, jó egészséget,
derős új évet!
Ezt kívánja tagjainak,
ügyfeleinek
és minden
mézfogyasztónak
az Apicola
marosvásárhelyi fiókja.**

**Cojocar Cristina mérnök, igazgató,
Vasile Bota mérnök, a méhészegyesület elnöke**

A hirdetés rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL, BÉRBEADÁS

KIADÓ másfél szobás, jó állapotban levő bútorozatlan garzon a Kárpátok sétányon. Tel. 0749-425-152. (4/5630)

ELADÓ Székelyudvarhelyen családi ház a központban, megfelel bármilyen üzleti tevékenységre, irodáknak is. Irányár: 125.000 euró. Tel. 0748-391-100. (5607-1)

ELCSERÉLNÉM 1,6 l-es, 37.000 km-ben levő Dacia Logan autót Dacia Duster 4X4-re. A különbözetet fizetem. A kocsit garázsolt, kitűnő állapotban van. Tel. 0740-180-058. (v-1)

MAGÁNSZEMÉLY vásárolna telket vagy telket romos házzal Marosvásárhely területén. Tel. 0743-878-114. (5842-1)

MEGEMLEKEZÉS

Szüleink sírja egy szomorú emlék, ha tehetnénk, mindennap odamennénk. Szívünkben nem volt más, csak jószág és szeretet, munka és küzdelem. Dolgos két kezüket a halál legyőzte, így már csak emlékü maradt meg szívünkben. Fájdalommal, szomorú szívvel emlékezünk december 24-ére, amikor tíz éve a kegyetlen halál elragadta a tereműfalusi id. NAGY JÓZSEFET. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (sz.-1)

MISSISSIPPI SZÖNYEGMOSÓ
Szőnyegmosás, -szárítás professzionális módon.
Rögzített padlószőnyeg mosása helyszíni kiszállással.
Kanapé-, ülőgarnitúra-tisztítás.
Rendelésért és egyéb információkért hívja bizalommal
a 0799-998-899-es telefonszámot. (sz.-1)

A MAROS MEGYEI POSTAHIVATAL alkalmaz személyzetet Nyáradkarácsonba. Bővebb információ a 0265/224-300-as telefonszámon vagy a www.posta-romana.ro weboldalon a Cariere címszónál. (sz.-1)

A Marosvásárhelyi Repülőtér január 7-én 12 órakor nyilvános árverésen elad repülőtérei világítótesteket/jelzőberendezéseket. Bővebb felvilágosítás a www.transylvaniaairport.ro weboldalon vagy a 0265-328-888-as telefonszámon.

Fájó szívvel emlékezünk december 24-én **BALÁZS-OLDAL RÓZÁRA** halálának 20. évfordulóján. Emlékét szívünkben őrizzük. Szerettei. (-1)

Kegyelttel emlékezünk december 24-én a drága férjre, édesapára, nagytatára, **SZABÓ ANDRÁSRA**, aki egy éve távozott szerettei köréből. Emléke legyen áldott, nyugalma fölött őrkdjön szeretetünk. Szerettei. (5763-1)

Fájó szívvel, soha el nem múló szeretettel emlékezünk **VERES SÁNDORRA** és **VERES ANNÁRA** a földi életből az örökkévalóságba való távozásuk 11. és 13. évfordulóján. Megőrizzük egy életen át emléküket. Leányaik, vejük, unokáik családjukkal, a három dédunoka, anyatárs és apatárs. Nyugodjanak békében! (5740)

Kegyelttel és fájdalomtól megtört szívvel emlékezem életem egyik legszomorúbb napjára, december 27-ére, **FÜLÖP LAJOS** főgyógyyszerész halálának 21. évfordulóján. Nyugodj békében, drága édesapám! Áldott emléked mindörökké szívemben őrzöm. Vigasztalhatatlanul bánatos lányod, Évike. (5828)

Szomorú szívvel és mély fájdalommal emlékezünk a somosdi születésű **HENTER GYÖRGYRE** halálának első évfordulóján. Emlékét őrzi bánatos felesége, három gyermeke, azok családja és öt unokája. Nyugodjál békében! (5832-1)

Fájó szívvel emlékezünk a torboszlói születésű **NÉMA ILONÁRA** halálának első évfordulóján. Emlékét szívünkben őrizzük. Szerető lánya, veje, unokái és dédunokái. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! (5837)

Emlékeztetni szeretném mindazokat, akik ismerték és szerették szeretett unokanővéretem, **KINDE KLÁRÁT**, hogy 86 éves korában, 26-án, karácsony másodnapján egy éve vitte el az angyal. Unokahúga, Éva, kinek mindig hiányozni fog. (5838)

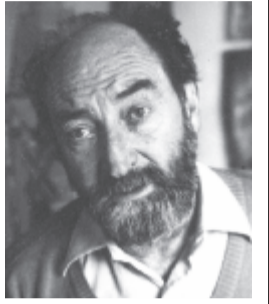
ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal, Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a szeretett feleség, édesanya, nagymama, anyós, **SZABÓ IBOLYA** életének 74. évében elhunyt. Drága halottunk temetése 2019. december 24-én, kedden 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (5821-1)

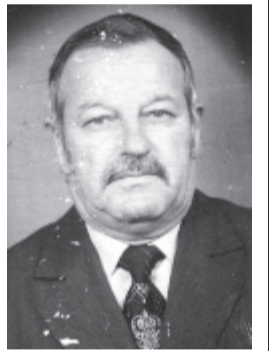
Soha el nem múló szeretettel és fájó szívvel emlékezünk **GAGYI ROZÁLIÁRA**, a szeretett feleségre, anyára, nagymamára és dédunokára első évfordulóján. Szívünkben örökké él. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Szerettei. (5827-1)

Kegyelttel emlékezünk **SÁNDOR LACIRA** halálának 2. évfordulóján. Nyugodj békében, **LACIKA!**
Szerettei. (5733)

*Virágot viszünk egy néma sírba,
de ezzel őt már nem hozhatjuk vissza.
Tudjuk, hogy nem jössz, de olyan jó várni,
hazudni a szívnek, hogy ne tudjon fájni.
Míg köztünk voltál, mi nagyon szerettünk,
hiányzol nekünk, soha nem feledünk.*
Szomorú szívvel emlékezünk december 29-én **ZUDOR JÁNOS** halálának 17. évfordulójára.
Szerettei. (5705)

*Csillag volt, mert szívből szeretett,
S mi úgy szerettük, ahogy csak lehetett.
Csendesen elment, mint a lenyugvó nap,
de szívünkben él, és örökké ott marad.*

Szívünk kimondhatatlan fájdalommal emlékezünk a drága, melegsívű férjre, önfeláldozó édesapára, szerető nagyapára, apósra, jó testvérré, apatársra, a szászrégeni születésű **BARTHA ALBERT (Öcsi)** tanító úrra, aki december 26-án két éve, hogy átköltözött a mennyei otthonba. Drága emléket, határtalan szeretetét, amíg élünk, szívünkben őrizzük. Bánatos felesége, Erzsike, két leánya, vejei és négy, őt sohasem feledő unokája. Adjon a Jóisten csendes nyugalmat testének, lelkének pedig örök üdvösséget a mennyeknek országában!
„Mert én élek, és ti is élni fogtok.”
(János 14.19b) (5834-1)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, anyós, valamint testvér, **BLOTAR ZSUZSANNA** elhunyt. Temetése december 24-én, kedden 13 órakor lesz a Jeddí úti temetőben. Emlékét őrzi lánya, Zsuzsa, veje, Dan, és testvérei: Róza és Nella. Őszinte részvétünk a gyászoló családnak: Boros Tety, Ilona, Olimp és Maia, valamint Sebe Judit (Budapest), a budais barátok és szomszédok. Isten nyugtassa békében! (-1)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, testvér, **AMBRUS KATALIN ERZSÉBET** életének 69. évében elhunyt. Temetése december 27-én, pénteken 14 órakor lesz a katolikus temetőben. Emlékét őrzi lánya, unokái és a gyászoló rokonság. (-1)

RÉSZVÉTNYLIVÁNTÁS

Őszinte részvétünket és mély együttérzésünket fejezzük ki **Vicha Ibolyának** és családjának **ÉDESAPJA** elhunytá alkalmából. Isten nyugtassa békében! A Sencsom munkaközössége. (5820-1)

Őszinte részvétünket és mély együttérzésünket fejezzük ki **Sfäreac Zsuzsanna** munkatársnőnek **ÉDESANYJA** elhunytá alkalmából. Isten nyugtassa békében! A III. Gyermek-kardiológia közössége. (5845-1)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, dédnagymama, anyós, a székelyvajai születésű **PUSKÁS ERZSÉBET** hosszú betegség után életének 89. évében csendesen megpihent. Drága halottunk temetése 2019. december 26-án, csütörtökön 13 órakor lesz Székelyvajában, református szertartás szerint. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (5840-1)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok nagy választékban. Tel. 0265/266-425, 0265/511-439, 0745-379-638. (sz.-1)

TERMOPÁN ablakokat, ajtókat gyártunk és szerelünk német REHAU profilokból. Tel. 0265/266-425, 0265/511-439, 0745-379-638. (sz.-1)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balzsamozás, temetkezés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (20875-1)

A TIMKO PÉKSÉG alkalmaz **ELÁRUSÍTÓNŐKET**: Unirii és környéke (Annamari, tel. 0756-128-308), November 7. negyed és környéke (Lilla, tel. 0756-128-311); Meggyesfalva (Kinga, tel. 0756-128-309); Tudor negyed (Andi, tel. 0756-128-312), Rozália, tel. 0756-128-310. (64225-1)

A THEREZIA TEJGYÁR ÉLELMISZERIPARI MÉRNÖKÖT alkalmaz. Önéletrajzát, kérjük, juttassa el a therezia@therezia.ro e-mail-címre. Érdeklődni lehet a 0749-228-435-ös telefonszámon. (64323-1)

AUTÓSZERELŐT és **-FESTŐT** alkalmazunk teljes munkaidővel. Javadalmazás a tapasztalat függvényében. Tel. 0722-567-401. (-1)

KÖNYVELÉST vállalkoz, mérleget aláírok. Tel. 0756-760-667. (21731-1)

VILLANYSZERELÉSI ANYAGOKAT FORGALMAZÓ KFT. alkalmaz **ELADÁSI ÜGYNÖKÖT, SOFÓRT, VILLANYSZERELŐT**. Tel. 0734-123-877. (21799-1)

SZILVESZTEREZZEN a **GEMINI VENDÉGLŐBEN** Maroszentgyörgyön, a legjobban, kedvező áron! Érdeklődni a 0265/319-306-os telefonszámon. (sz.-1)

MAROS MEGYEI TANÁCS

*Áldott, békés
karácsonyi ünnepeket
és sikerekben gazdag,
boldog új évet kívánok
a Maros Megyei
Tanács nevében*

*Péter Ferenc
elnök*

Kedves Marosszentgyörgyiek!

*Jézus születésének ünnepe
ébressze fel bennünk az örök élet
reményét, emlékeztessen
mindannyiunkat Isten
határtalan szeretetére,
hozzon életünkbe még több türelmet
és elfogadást egymás iránt!*

Áldott karácsonyt!

Sófalvi Szabolcs polgármester,
Birtalan István alpolgármester

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

**Áldott
karácsonyt,
eredményes,
boldog új esztendőt!**

Az Optica-Optofarm Kft.

*a
Pro Ecnemica
Alapítvány*

Áldott karácsonyt kíván!

DORA
OPTICS

KELLEMESES ÜNNEPEKET ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK!

**Áldott, békés
ünnepet kíván
a Kobak Könyvesbolt!**